

Радмила Жежељ Ралић

МАША и РАША
ПРИРУЧНИК
за учитеље уз уџбенички комплет
СРПСКИ ЈЕЗИК
за други разред основне школе

МАША И РАША

Приручник за учитеље уз уџбенички комплет
Српски језик за други разред основне школе
Прво издање

Аутор: Радмила Жежељ Ралић

Рецензенти: др Свенка Савић, професор, Филозофски факултет у Новом Саду
Радиша Ђорђевић, дипломирани педагог из Пожаревца
Ивана Васиљевић, професор разредне наставе,
ОШ „Уједињене нације“ у Београду

Графичко обликовање: „АБРАКА ДАБРА“, Нови Сад

Обликовање корица: Издавачка кућа „Klett“

Лектура и коректура: мр Горан Зељић

Издавач: Издавачка кућа „Klett“

Маршала Бирјугова 3–5, 11000 Београд
Тел.: 011/3348-384, факс: 011/3348-385
office@klett.rs, www.klett.rs

За издавача: Гордана Кнежевић Орлић

Главни уредник: Александар Рајковић

Уредник: др Зона Мркаљ

Руководилац пројекта: Александра Стаменковић

Штампа: Colorgrafx, Београд

Тираж: 500 примерака

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

371.3::811.163.41(035)

ЖЕЖЕЉ Ралић, Радмила, 1964-

Маша и Раша. Приручник за учитеље уз
уџбенички комплет Српски језик : за други
разред основне школе / Радмила Жежељ
Ралић. - 1. изд. - Београд : Klett, 2015 (Београд :
Colorgrafx). - 72 стр. : табеле ; 29 cm

Тираж 500. - Библиографија: стр. 72.

ISBN 978-86-7762-740-9

а) Српски језик - Настава - Методика -
Приручници
COBISS.SR-ID 216486156

Забрањено је репродуковање, умножавање, дистрибуција, објављивање, прерада и друга употреба овог ауторског дела или његових делова у било ком обиму и поступку, укључујући фотокопирање, штампање, чување у електронском облику, односно чињење дела доступним јавности жичним или бежичним путем на начин који омогућује појединцу индивидуални приступ делу са места и у време које он одабере, без писмене сагласности издавача. Свако неовлашћено коришћење овог ауторског дела представља кршење Закона о ауторском и сродним правима.

© Klett, 2015.

ISBN 978-86-7762-740-9

САДРЖАЈ

Шта садржи приручник.....	4
Уџбенички комплет за српски језик за други разред	5
Кратак осврт на циљеве и задатке наставе српског језика у другом разреду ..	6
Садржај Читанке.....	10
Методичка ризница	12
СЕПТЕМБАР.....	12
ОКТОБАР	21
НОВЕМБАР.....	29
ДЕЦЕМБАР	37
ЈАНУАР	43
ФЕБРУАР.....	46
МАРТ	51
АПРИЛ.....	57
МАЈ.....	63
ЈУН.....	69
Литература.....	72

ШТА САДРЖИ ПРИРУЧНИК

Приручник има неколико целина. У првој је представљен концепт уџбеничког комплета за српски језик за други разред основне школе.

У другој целини дат је кратак осврт на циљеве и задатке наставе српског језика у другом разреду и предлог за израду годишњег плана рада, док је трећа и најобимнија целина резервисана за дидактичко-методичке идеје. Њен задатак је да усмери, подстакне и развије професионалне компетенције наставника.

ПОЋИ

Пођи!
Пођи куд било,
пут неба,
пут мора,
на ледник
или сиђи у равнице!
Тражи шта било,
рад,
лепоту,
љубав!
Но чини то са душом пуном снова
и светлости,
са душом
пуном доброте и снаге
за праштања.

-♥-

Сесил Шабо

УЏБЕНИЧКИ КОМПЛЕТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК ЗА ДРУГИ РАЗРЕД

Овај комплет чине следећи уџбеници и помагала:

1. „Маша и Раша – Царство речи”, читанка за други разред са диференцираним задацима за ученике;
2. „Маша и Раша – О језику”, радни уџбеник за српски језик за други разред;
3. „Маша и Раша – Слово до слова”, уџбеник за латиницу конципиран за групну обраду слова латинице, а садржи и задатке за ученике диференциране на три нивоа сложености;
4. Звучна читанка – ЦД са прочитаним обавезним текстовима из Читанке.

Читанка „Маша и Раша – Царство речи” садржи све програмом прописане лирске, епске и драмске текстове за други разред основне школе. У њој се налази и мањи број уметничких, информативних и популарних текстова које је ауторка изабрала, као и шири избор из поезије Добрице Ерића, Љубивоја Ршумовића и других савремених српских песника. Поред тога, у Читанци се налазе и четири приче у сликама и објашњења како да се направи дневник, анкета и одељењски часопис.

Садржај Читанке распоређен је у седам целина које су тематски сродне. Уз све текстове понуђене су дидактичко-методичке апаратуре које су осмишљене на више нивоа сложености и са наглашеним захтевом за функционално учење језика. Свака апаратура укратко је представљена на почетку Читанке.

Задаци у апаратурама не треба да ограничавају, већ да подстакну учитеља на креативан приступ текстовима. Питања која чине општа места у анализи текстова намерно су изостављена из апаратура како се не би понављала и задатке чинила монотоним, али учитељ у току усмене анализе текстова треба да их поставља. Овде се мисли на питања за локализацију радње по месту и времену, као и питања у вези са непознатим речима у тексту, главним ликовима и сл.

На крају Читанке дат је речник, попис писаца по азбучном реду са кратким биографским подацима и списак важних речи у Читанци.

Ауторка се ученицима директно обраћа два пута: на почетку – када најављује улазак у чудесно царство речи, и на крају – кад их подсећа да је време за одмор, игру и нова искуства и знања.

Читанку прати радни уџбеник „Маша и Раша – О језику” у коме су презентовани програмом прописани правописни и граматички садржаји за овај узраст. Они су дати на елементарном нивоу, а прате их добро осмишљене дидактичке апаратуре. На крају Уџбеника дате су три тематске провере знања.

Уџбеник за латиницу „Маша и Раша – Слово до слова” је радни уџбеник и предвиђен је за групну обраду слова. Захтеви у задацима за ученике дати су на три нивоа сложености и имају за циљ да омогуће потпуну индивидуализацију у савладавању латинице. Уџбеник је подељен у три целине. У првој целини дата су штампана слова латинице, у другој је понуђен избор уметничких текстова за увежбавање читања латинице, док се у трећој целини обрађују писана слова и нуде задаци за примену знања.

Део овог уџбеничког комплета је и звучна читанка, тј. ЦД на коме су прочитани обавезни текстови из Читанке, а уз које иде одговарајућа музичка подлога.

КРАТАК ОСВРТ НА ЦИЉЕВЕ И ЗАДАТКЕ НАСТАВЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА У ДРУГОМ РАЗРЕДУ

ЦИЉ И ЗАДАЦИ НАСТАВЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга остварења из српске и светске баштине.

Задачи наставе српског језика:

- Развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- Основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- Поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- Упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- Оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- Развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- Развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- Увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког);
- Оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- Упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- Поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- Развијање потребе за књигом, способности да се њоме самостално служе као извором знања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- Поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште и филм);
- Усвајање основних теоријских и функционалних појмова из позоришне и филмске уметности;
- Упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- Развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- Навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији;
- Подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- Подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);
- Васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- Развијање патриотизма и васпитање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

- Оперативни задаци** наставе српског језика у другом разреду:
- Усвајање и схватање реченице као основне језичке категорије; препознавање и разумевање основних реченичних делова;
  - Упознавање са фонетским и морфолошким појмовима према захтевима програма;
  - Савладавање нових програмских захтева из правописа;
  - Овладавање техником читања и писања латиницом;
  - Мотивисање, подстицање и усмерење на читање лектире;
  - Увежбавање читања наглас; усавршавање читања у себи у функцији тумачења текста;
  - Уочавање и тумачење битних чинилаца текста према захтевима програма;
  - Симултано усвајање књижевних и функционалних појмова;
  - Овладавање основним облицима језичког изражавања и даља усавршавања и неговање језичке културе;
  - Систематско и доследно реализовање програмираних и њима сличних вежбања у говору и писању.

ЈЕЗИК

Граматика

Реченица – обавештење, питање и заповест. Уочавање потврдних и одричних реченица. Обележја реченице у говору (интонација и пауза) и у тексту (велико почетно слово и знаци интерпункције: тачка, упитник, узвичник).

Препознавање главних делова реченице (предикат, субјекат).

Именице и глаголи (уочавање и препознавање). Разликовање основних глаголских облика за исказивање садшњег, прошлог и будућег времена; разликовање потврдних и одричних глаголских облика. Разликовање рода и броја именица.

Глас и слог, самогласници и сугласници; слоготворно *p*. Подела речи на слоге у изговору (једноставнији случајеви).

Правопис

Употреба великог слова у писању личних имена и презимена, надимака уз лично име, имена животиња, вишечлана географска имена и улица (једноставнија решења).

Писање адресе.

Растављање речи на крају реда (основна правила).

Писање речце ли у упитним реченицама и речце не уз глаголе у одричним реченицама.

Скраћенице за мере (корелација са наставом математике).

Тачка. Упитник. Узвичник. Две тачке и запета у набрајању.

Усвајање латинице – читање и писање у другом полугодишту.

КЊИЖЕВНОСТ

НАПОМЕНА: Обавезни текстови биће обележени * у месечним плановима.

Читање текста

Увежбавање и усавршавање технике читања наглас и у себи с разумевањем прочитаног. Усклађивање интонације и темпа читања са природом текста (приповедање, опис, дијалог). Поступно и доследно увођење ученика у начин вођења дневника о прочитаним књигама; повремено читање и коментарисање записа на посебним часовима. Читање дијалогског текста по улогама.

Читање наглас и у себи са ограниченим временом и унапред постављеним захтевима (усмерено читање). Читање у себи као припрема за самостално читање и учење.

Тумачење текста

Слободно (самостално) саопштавање утисака о прочитаном тексту.

Разумевање прочитаног текста. Уочавање хронологије и повезаности догађаја у приповедању. Запажање карактеристичних детаља у описивању лика и амбијента. Разумевање намера и осећања садржаних у тексту. Заузимање властитих ставова према поступцима ликова. Откривање и тумачење порука у тексту.

Схватање важнијих целина у тексту (одељак) и одређивање подналова. Схватање одељака у целини и у њиховим битним појединостима.

Уочавање различитих значења речи у тексту и тумачење њихове изражајне функције.

Систематично усвајање књижевних и функционалних појмова.

Књижевни појмови

Лирика

Песма, осећања; стих, строфа – на нивоу препознавања и именовања.

Епика

Фабула – редослед догађаја (препознавање).

Главни и споредни ликови, њихове особине и поступци.

Поруке.

Епска песма, бајка, басна – препознавање.

Драма

Драмски јунак, драмска радња, драмски сукоб, дијалог; позорница, глумац – на нивоу препознавања.

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА

Основни облици усменог и писменог изражавања

Препричавање садржине краћих текстова, филмова, позоришних представа, радијских и телевизијских емисија за децу – слободно детаљно препричавање; детаљно препричавање по заједничком плану; препричавање садржаја у целини и по деловима) слободно и по заједничком плану).

Причање о догађајима и доживљајима – индивидуално и по заједничком плану; предметност причања: ближе и даље окружење, стварност и машта, непосредно доживљавање и сећање / раније стечено искуство; причање према низу слика изложених у целини, које представљају целовит, занимљив и динамичан догађај.

Описивање предмета са којим се ученик први пут среће; властити избор предмета за описивање – слободни или по раније утврђеном плану. Описивање биљака и животиња на основу непосредног посматрања – особине које се намећу у тренутку посматрања. Усвајање основних елемената приступа описивању – стварање заједничког и индивидуалног плана описа.

Усмена и писмена вежбања

Ортоепске вежбе: правилан изговор речи, исказа и краћих реченица и пословица.

Ортографске вежбе: преписивање реченица и краћих одломака текстова ради усавршавања технике и брзине писања: увежбавање читког и уредног рукописа.

Аудодиктат и контролни диктат: провера тачности запамћивања и усвојености правописних правила.

Лексичке и семантичке вежбе: основно и пренесено/фигуративно значење речи; грађење речи – формирање породица речи; синоними и хомоними; некњижевне речи и њихова замена језичким стандардом и др.

Синтаксичке вежбе: самостално и подстицајно састављање реченица, проширивање задатих реченица, прилагођавање реда реченица комуникативним потребама у контексту.

Зајонећање и одјонећање, решавање и састављање ребуса и укрштених речи.

Казивање најамеј научених текстова (лирских, епских, драмских).

Сценско приказивање драмског/драматизованог текста.

Служење речником и енциклопедијом за децу и писање сопственог речника.

Слушање и вредновање/критичко процењивање говора/разговора у емисијама за децу на радију и телевизији.

Нејовање културе слушања саговорника; писање разгледнице и краћег писма.

Израда домаћих њисмених задања (до осам) и њихова анализа на часу.

САДРЖАЈ ЧИТАНКЕ

ТАЈНА

1. ЛЕПО ЈЕ СВЕ ШТО ЈЕ МАЛО – Душан Радовић 8
2. ШКОЛА – Драган Лукић 10
3. МАЈКА ЈОВУ У РУЖИ РОДИЛА – народна успаванка 12
4. СМЕШНО ЧУДО – шаљива народна песма 14
5. ПАТАК И ЖАБЕ – Јован Јовановић Змај 16
6. ПЕСМА ЗА МАМИНЕ ОЧИ – Мира Алечковић 18
7. БОЛЕСНИК НА ТРИ СПРАТА – Бранко Ћопић 20
8. КАД ПОЧНЕ КИША ДА ПАДА – Стеван Раичковић 22
9. ТАЈНА – Мирослав Антић 24
10. ПРИЧА О ТРИ МЕДВЕДА – прича у сликама 26

ДАЈ МИ КРИЛА

1. ЈЕДНОГА ДАНА – Љубивоје Ршумовић 28
2. DAJ MI KRILA JEDAN KRUG – Vladimir Andrić 30
3. ČUO SAM – Dobrica Erić 32
4. ПРОЛЕЋНО ЈУТРО У ШУМИ – Момчило Тешић 34
5. DVA JARCA – Duško Trifunović 36
6. TRI NESTAŠNE MACЕ – priča u slikama 38

СПОМИЊЕ СЕ

1. МАРКО КРАЉЕВИЋ И ОРАО – народна песма 40
2. STARO LIJINO LUKAVSTVO – narodna priča 42
3. СЕДАМ ПРУТОВА – народна приповетка 44
4. СВЕТИ САВА, ОТАЦ И СИН – народна прича 46
5. КОЊ И МАГАРЕ – према Доситеју Обрадовићу 48
6. ЛИСИЦА И ГАВРАН – народна басна 50
7. ПАС И ЊЕГОВА СЕНКА – Доситеј Обрадовић 52
8. БАЈКА О РИБАРУ И РИБИЦИ – Александар Сергејевич Пушкин 54
9. OVLACI – Rabindranat Tagore 59
10. ДОГОВОР РЕШАВА ПРОБЛЕМ – прича у сликама 60

ДОЖИВЉАЈИ КОЈИ СЕ ПАМТЕ

1. МУЗИКА – Зоран Поповић 62
2. ВРАБАЦ И ЛАСТЕ – Лав Толстој 64
3. ВАМБИ – Feliks Salten 66
4. ШАРЕНОРЕПА – Гроздана Олујић 68
5. ТРИ КРОЈАЧА – народна прича 72
6. ТРИ БРАТА – Браћа Грим 74
7. СТАРИ ЗАНАТИ 77
8. СЛИКАРКА ЗИМА – Десанка Максимовић 78
9. ДОЖИВЉАЈИ МАЧКА ТОШЕ – Бранко Ћопић 81
10. PETORO BRAĆE – Hans Kristijan Andersen 84
11. OGLEDALCE – Grigor Vitez 87

МАЛА ПОЗОРНИЦА

1. ЗНА ОН УНАПРЕД – Гвидо Тартаља 90
2. ДВА ПИСМА – Александар Поповић 92
3. СТАРА СЛИКА НА ЗИДУ – Драган Лукић 94
4. СПАС У ЗАДЊИ ЧАС – прича у сликама 98

ХАЈДЕ ДА НАУЧИМО, ХАЈДЕ ДА СЕ ЗАБАВИМО

ХАЈДЕ ДА НАПРАВИМО... ЧАСОПИС!	100
ХАЈДЕ ДА НАПРАВИМО... АНКЕТУ!	102
ХАЈДЕ ДА НАПРАВИМО... ДНЕВНИК!	103
ХАЈДЕ ДА НАПРАВИМО... ДНЕВНИК ЧИТАЊА!	104

ЛЕКТИРА НАМ НЕ ДА МИРА

ПЕСМЕ ДОБРИЦЕ ЕРИЋА – избор

СМИЉЕ • ЗАВИЧАЈУ.....	106
АКО ЖЕЛИШ ДА ТЕ ПРАТИ СРЕЋА • ВИЛИНА ДОЛИНА • БЕЛА РАДА	107
ВИЛЕ • ЋИЛИМ-ПОЉЕ КАЛИПОЉЕ • МОЈА МАЈКА	108
МОЈА КЋИ • ЧУДЕСНИ СВИТАЦ	109

ПЕСМЕ ЉУБИВОЈА РШУМОВИЋА – избор

ДЕЦА СУ УКРАС СВЕТА • ШТА ЈЕ ОН • БАБАРОГА.....	110
ГЕНЕРАЛЕ СИЛО ЉУТА • БИО ЈЕДНОМ ЈЕДАН ВУК.....	111
DR • ДЕСЕТ ЉУТИХ ГУСАРА	112
АКО ŽELIŠ MIŠICE	113

ПЕСМЕ САВРЕМЕНИХ СРПСКИХ ПЕСНИКА – избор

ЕЈ КАКО БИХ – Д. Ћорђевић • ДОГОВОР – М. Мијовић	
ГРАД НА ДВЕ ВОДЕ – Д. Огњановић	114
О НЕЖНОСТИ – П. Зубац • KREVET – М. Vitezović • JEDVA ČEKAM JULI – N. Popadić ..	115
ПЛАВА ПЕСМА – М. Настасијевић • TROLEJBUS – D. Lukić •	
KAD BIH ZNAO – V. Stojiljković.....	116
МАМА ЈЕ ГЛАГОЛ ОД ГЛАГОЛА РАДИТИ – М. Одаловић • ЖИВИ БУДИЛНИК –	
Ђ. Маричић	117

НАРОДНА КЊИЖЕВНОСТ – избор

ШАЉИВЕ НАРОДНЕ ПРИЧЕ	118
ШАЉИВЕ НАРОДНЕ ПЕСМЕ	119
ПОРОДИЧНЕ НАРОДНЕ ПЕСМЕ.....	120
СРПСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ	121
НАРОДНЕ ПОСЛОВИЦЕ	123

НАУЧИЛИ СМО У ДРУГОМ РАЗРЕДУ

ПОЕЗИЈА	124
ПРОЗА	125
ДРАМА	126

РЕЧНИК .....

ОНИ СУ ПИСАЛИ ЗА НАС .....

ВАЖНЕ РЕЧИ У ЧИТАНЦИ .....

МЕТОДИЧКА РИЗНИЦА

Месец: **СЕПТЕМБАР**

Назив теме: **ТАЈНА**

Књижевност: 9 часова

Језик: 6 часова

Култура изражавања: 6 часова

Васпитно-образовни задаци:

- Подстицање осећања радости због поновног сусрета у школи.
- Истицање потребе за стицањем нових знања, вештина и умења.
- Даље увођење у разумевање и доживљавање књижевних текстова.
- Мотивисање, подстицање и усмерење на читање лектире.
- Усвајање појмова: *џроза, џоруке, басна, џесма, џесник, сџирофа, сџиџх*.
- Понављање појмова *реч, реченица, слој*.
- Растављање речи на слоге.
- Састављање и писање реченица и краћих прича са циљем да буду јасне и сликовите.
- Богаћање речника ученика – самостално причање и описивање.
- Обавештајне реченице и велико слово.

БРОЈ ЧАСА	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	Тип часа
1.	Поново у школи	уводни час
2.	М. Антић: „Тајна”	обрада
3.	<i>Доживљаји који се џамџе</i> , домаћи задатак	УЗ
4.	М. Антић: „Тајна”, рецитовање	УЗ
5.	Реч, реченица, глас	обрада
6.	Д. Лукић: „Школа”	обрада
7.	Именице – речи које именују бића, предмете и појаве	обрада
8.	Д. Лукић: „Школа”, рецитовање	УЗ
9.	Г. Олујић: „Шаренорепа”	обрада
10.	Г. Олујић: „Шаренорепа”	обрада
11.	Велико слово за имена, презимена и надимке	обрада
12.	„Пас и његова сенка”, према Д. Обрадовићу	обрада
13.	Понављање градива из првог разреда, правописна вежба	УЗ, ПЗ
14.	Слог	обрада
15.	Раставље речи на слоге	обрада
16.	Листамо омиљене књиге и часописе, час у библиотеци	УЗ
17.	<i>Мирише рана јесен</i> , час у природи	обрада
18.	<i>Рана јесен у џарку (шумици, на њиви, џоред реке)</i> , писмена вежба	УЗ
19.	Обавештајне реченице	обрада
20.	Избор из поезије Д. Ерића	обрада
21.	Избор из поезије Д. Ерића	обрада

1. Уводни час: Поново у школи

- Ученицима показати нове уџбенике – читанку, уџбеник за језик, уџбеник за латиницу.
- Објаснити да ће уџбеник за латиницу користити у другом полугодишту и да није потребно да га носе до тада.
  - Упознати ученике са правилом да ће на крају сваког месеца бити упознати са програмским садржајима за наредни месец, посебно кад су у питању дела лектире која треба да прочитају код куће.
  - Упознати ученике са садржајем програма за септембар.
  - Прелистати Читанку и указати на њене специфичности: како су најављени текстови, где се налази рубрика „Твој свет”, како изгледају апаратуре уз текстове, које апаратуре ће бити обавезне, а које нису за све ученике, указати на постојање речника на крају Читанке и пописа писаца са биографским подацима.
    - Скренути пажњу да Читанку прати ЦД (и показати га, а ако је могуће, пустити један текст да га чују). Објаснити да је то ЦД на коме су прочитани обавезни текстови и да, осим у школи, ученици треба да га слушају и код куће и да уочавају карактеристике изражајног читања (интонација, паузе, јачина гласа, брзина говора...).
    - Уџбеник за језик је нови уџбеник и због тога ученицима треба указати на то каква ће знања уз његову помоћ моћи да стекну. Напоменути да је реч о радном уџбенику и да га треба попуњавати графитном оловком.
    - Ученици уз ове уџбенике треба да имају једну свеску са линијама и наливперо.
    - У другом делу часа ученицима дајемо могућност да спонтано причају о доживљајима са летовања.
      - На крају часа направити речник нових речи које су ученици усвојили у току летњег распуста и поставити га на пано.
      - Домаћи задатак: Зашто ћу памтити ово лето, писани састав
      - Напомена: Ученици треба да направе избор доживљаја: где се догађај десило, какав је то догађај, ко је учествовао у њему, осећања која је побудио и сл. Водити рачуна да реченице буду јасне, живописне и повезане, да се поштују правописна правила и да задатак буде уредан. На крају је пожељна илустрација.

2. Мирослав Антић: „Тајна”

- Дати на картончићима следећа слова: Ј, Н, Т, А, А.
- Задатак за рад у пару: сложите што више различитих речи од ових слова (*ја, ња, њај, на, нај, Ана, Јана, Таја, њајна, Нања*).
- Која од добијених речи је најдужа? Шта је тајна? Замолити ученике да покажу изразом лица како изгледа неко ко крије неку велику тајну.
  - Најава циља часа: Упознаћемо песму Мирослава Антића „Тајна”.
  - Дати неколико података о песнику.
  - Изражајно прочитати песму.
  - Како сте се осећали слушајући песму?
  - Истраживачко читање: Прочитајте песму, установите да ли су вам све речи познате и утврдите које све тајне помиње песник.
    - Слажете ли се са песником у погледу врста тајни?
    - Разговор о песми на основу апаратура које су наведене у Читанци („Каж ми, кажи” и „Шта мислиш”).

- Интерпретативно читање песме.
- Стваралачко изражавање: У Земљи тајни, уланчавање приче: један ученик каже једну реченицу, други дода следећу, али она мора да буде логички наставак претходне и тако до краја. Задатак се може дати за групни рад, тако да свака прича има 5–6 реченица.
- Научити песму напамет.

3. Доживљаји који се ѿамѿе, домаћи задатак

- Читање и анализа домаћих задатака према подсетнику датом на првом часу.
- Избор најуспешнијих литерарних радова ученика за одељењски пано.
- Направити списак места у којима су ученици боравили за време лета, обновити употребу великог слова у писању назива места.
- Истаћи и анализирати најчешће правописне грешке у саставима.

4. Мирослав Антић: „Тајна”, рецитовање песме

- Слушање песме са ЦД-а.
- Рецитовање песме у целини и појединих строфа према избору ученика.
- Обновити појмове *ѿесма*, *сѿирофа*, *сѿиих*.
- Аутодиктат: „Тајна”, друга строфа.
- Самоконтрола рада и исправак аутодиктата; дати текст на графофолији.
- Анализа успешности израде задатка.
- Најава игре „Тајанствени пријатељ”; опис дат у Читанци, стр. 25.

5. Реченица, реч, глас

- Час започети дидактичком игром која се састоји у следећем: на картончићима написати неколико речи (*кућа*, *цвећ*, *девојчица*, *вече*) и замолити ученике да их прочитају.
- Питати шта смо прочитали са циљем да одговор буде *речи*.
- Знамо ли какви су кућа, цвет, девојчица и вече?
- Шта морамо учинити да добијемо одговоре на ова питања? (Морамо им додати још неке речи.)
- Дати примере када се ове речи налазе у реченици (*Кућа је нова; Цвећ је мирисан;...*)
- Анализирати од колико се речи састоји која реченица и од колико гласова се састоји која реч.
- Најавити циљ часа.
- Посматрати примере у уџбенику *О језику* на стр. 6.
- Обновити како се људи споразумевају.
- Утврдити знања о појмовима *реченица*, *реч*, *глас*.
- Дефинисати појмове *реченица*, *реч*, *глас* као у Уџбенику.
- Указати на поделу гласова на самогласнике и сугласнике.
- Решити задатке на стр. 8 у уџбенику *О језику*.
- Повратна информација и самоевалуација рада.

6. Драган Лукић: „Школа”

- Техником „грозд” излистати асоцијације које ученици имају на реч *школа*.
- Замолити ученике да, користећи понуђене речи, смисле неколико реченица о школи.
- Најава циља часа: Сада ћемо прочитати песму Драгана Лукића „Школа” па ћемо упоредити своја размишљања о школи са песниковим.
- Изражајно читање песме.
- Разговор о доживљају песме.
- Читање песме у себи са циљем да се утврди има ли непознатих речи и да се обележи све са чим је школа упоређена.
- Разговор о истраживачким задацима (користити као помоћ апаратуре из Читанке, стр. 11).
- Обновити појмове *песма, сѝрофа, сѝих*.
- Изражајно читање песме.
- Решавање стваралачких задатака из Читанке.
- Задатак: научити песму напамет.

7. Именице – речи које именују бића, предмете и појаве

- Исећи сличице или нацртати на графофолији различите предмете, бића и појаве.
- Замолити ученике да кажу шта виде на сликама.
- Питати их постоје ли још неки називи на нашем језику за исте предмете и да ли су им познати.
- Навести неколико примера када исти предмет има више назива.
- Закључити да већина предмета, бића и појава има само један назив у нашем језику.
- Отворити уџбеник *О језику*, стр. 48, и прочитати уводни текст.
- Питати ученике да ли се слажу са закључком да све на свету има своје име.
- Могу ли замислити било који предмет или биће а да не мисле и на његов назив?
- Најава циља часа: Именице – речи које именују бића, предмете и појаве.
- Посматрати табелу у Уџбенику.
- Усвојити појам *именице* и забележити дефиницију у свеске.
- Наводити примере за именице и сврставати их у бића, предмете и појаве.
- Решавање задатка у Уџбенику, стр. 48.
- Повратна информација и самоевалуација рада.
- Додатни задатак: Пронађи и препиши у свеску све именице у песни „Школа” Д. Лукића.

8. Драган Лукић: „Школа”, рецитовање

- Слушање песме са ЦД-а.
- Најава циља: Данас ћемо слушати како ви изражајно говорите ову песму.
- Час је ваш: Изражајно казивање стихова.
- У завршном делу часа замолити ученике да напишу како би волели да изгледа њихова школа и шта би желели да се у њој дешава а што до сада није било.
- Читање и анализа дечјих идеја.

9. и 10. Гроздана Олујић: „Шаренорепа”

– Разговор са ученицима о животињама из породице мачака, које су то животиње и шта им је заједничко.

- Које од тих животиња живе код нас, а које не?
- Где, ипак, можемо видети и представнике најкрупнијих мачака?
- Шта мислите како се осећају животиње које живе у зоолошким вртovima?
- Најава циља часа: Данас ћемо упознати једну причу која управо о томе говори.
- Изражајно читање текста.
- Замолити ученике да образложе како су се осећали док су слушали причу.
- Који су ликови из приче задобили њихове симпатије и зашто?
- Садржинска анализа приче; користити идеје из Читанке.
- Зашто се прича зове „Шаренорепа”?
- Уочавање бајковитих елемената приче.
- Особине ликова: девојчица и Шаренорепа.
- Зашто је девојчица цртала Шаренорепу?
- Зашто мама није разумела своју кћерку?
- Шта мислите о чувару зоо-врта?

2. час:

- Изражајно читање приче (ученици).
- Уочавање ужих целина у причи и давање поднаслова.
- Препричавање приче према плану.
- Сажето препричавање из лика девојчице.
- Израда стваралачких задатака датих у Читанци.
- Читање и анализа ученичких радова.
- Цртање Шаренорепе – ако остане времена.

11. Велико слово за имена, презимена и надимке

- Повести са ученицима разговор о причи коју су анализирали претходних часова.
- Ко су ликови у причи „Шаренорепа”?
- Исписати на табли речи ДЕВОЈЧИЦА, МАМА, ЧУВАР једну испод друге.
- Дајте идеје како они могу да се зову, дајте има властита имена и надимке.
- Ученици појединачно излазе и своје идеје пишу на табли.
- Анализирамо како смо то записали, када смо користили велико слово.
- Најава циља часа: Данас ћемо обновити и утврдити како се правилно записују имена, презимена и надимци људи.
- Отворити Уџбеник за језик на стр. 20 и посматрати примере.
- Анализирамо како се представљају ликови из Уџбеника.
- Уочавамо како су написана њихова имена и надимци.
- Дидактичка игра: Представити свога друга из клупе именом, презименом и надимком.
- Подсећање на великане наше прошлости и њихове надимке: Змај, Карађорђе и сл.
- Бележимо примере и закључак у свесци.
- Решавање задатака датих у Уџбенику, стр. 21.
- Повратна информација: читање и анализа задатака; самооцењивање.

12. „Пас и његова сенка”, према Доситеју Обрадовићу

- На почетку урадити задатак из рубрике „Твој свет”.
- Најавити циљ часа: Данас ћемо упознати једну басну у којој је сенка била разлог да сазнамо како је један пас завидео самом себи...
- Када људи завиде једни другима?
- У какве особине бисте сврстали склоност ка зависти?
- Замолити ученике да се подсети како се зову приче у којима животиње говоре и понашају се као људи. Знају ли некога баснописца, подсетити се басни обрађених у првом разреду. Подсетити ученике ко је био Доситеј Обрадовић.
- Изражајно прочитати текст.
- Питати ученике о чему су размишљали док су слушали текст.
- Садржинску анализу извршити користећи задатке из апаратуре „Кажи ми, кажи”.
- Уочавање особина пса.
- Шта мислите, како се пас понашао у свакодневном животу: да ли је имао пријатеља? Зашто тако мислите? Како је доживљавао успех других? Какво је било његово знање о свету који га окружује? На основу чега се то може закључити?
- Препричавање басне са проширеним садржајем (увођење новог лика који ће псу објаснити шта му се десило).
- Изражајно читање басне.
- Препричавање басне из лика куцине маме која треба да објасни шта се десило њеном сину и сл.
- Решавање задатака из Читанке према могућностима ученика.

13. Понављање градива из првог разреда, правописна вежба

- За овај час неопходно је припремити наставни листић са задацима који се односе на градиво из првог разреда.
- Пример: У уводном делу дати кратки диктат којим ћемо проверити употребу великог слова на почетку реченице и у писању имена и презимена људи.
- Следећи задаци могу, на пример, изгледати овако:

1. На крају реченице стави знак који недостаје.

У септембру ученици полазе у школу
Коју књигу сада читаш
Срећан ти рођендан, Ивана

2. Од датих речи направи реченице.

путује Мића на Перих Златибор _____

3. Испод сваког знака напиши његов назив.

_____ ? _____ !

4. Спој линијом врсту народне умотворине са њеним значењем.

Риба риби гризе реп.	загонетка
Пуна школа ђака, ниоткуда врата.	изрека
Ако не почнеш, нећеш ни завршити.	брзалица

5. Допуни реченицу.

Басне су _____

6. Напиши назив своје омиљене басне. _____

Напомена: Добро је да се задаци унапред избудују и да се уради скала за оцењивање.

14. Слог

- У уводном делу разговарати са ученицима о омиљеним бројалицама.
- Замолити неколико ученика да демонстрирају како се разбрајају за неку игру.
- Отворити уџбеник *О језику* на стр. 10 и показати бројалицу „Ушћ меда”. Прочитати бројалицу наглашавајући слоге.
- Замолити ученике да објасне како су разумели употребу различитих боја у писању ове бројалице.
- Анализирати делове речи који су написани истом бојом: скуп слова (гласова) које изговарамо заједно.
- Увести појам *слој*.
- Вежбе у растављању речи на слоге: *кућа, море, река, њоље, Милица, Тихомир...* и пребројавање слогова.
- Повезивање броја слогова са бројем самогласника у речи.
- Дефинисање слога.
- Указивање на слоготворно *р* у припремљеним примерима (дати у Уџбенику).
- Примена знања: решавање задатака на страни 11.
- Повратна информација и самоевалуација задатака.

15. Растављање речи на слоге

- Припремити на графофолији, плакату или табли уводни текст са стр. 14 из Уџбеника.
- Анализирати Рашино правописно умење.
- Шта није правилно написано у Рашином дневнику?
- Зашто је Раша погрешио?
- Шта радимо када цела реч коју записујемо не може да стане у ред у коме смо почели да је записујемо?
- Шта нам помаже да не направимо грешке као Раша? (Знање о растављању речи на слоге.)
- Објаснити шта је граница слога и анализирати примере дате у Уџбенику.
- Решавање задатака на стр. 16.
- Повратна информација.
- Читање песме Стеве Пуповца „Најужа песма”, стр. 17.

16. Листамо омиљене књиге и часописе, час у школској библиотеци

- Ученицима претходно дајемо задатак да за овај час донесу или на време позајме из библиотеке своју омиљену књигу.
- Ученике размести у круг ако је одељење мање бројно, или их распоредити у неколико група које ће опет седети у кругу.
- Свако дете држи своју књигу и има задатак да на картончићима, које ће наставник унапред припремити, напише неколико реченица о књизи коју је данас донело на час. То може бити нешто из садржаја књиге или било која друга занимљивост везана за одабрану књигу. Кад сва деца заврше писање, даје се задатак да се картончићи заједно са књигама размењују у круг по правилу „проследи другу/другарици десно од себе”.
- Када неко дете добије књигу и прочита текст који је заинтригирао његову радозналост, ту књигу ће задржати, а остале ће даље прослеђивати.
- На крају, када сва деца буду имала нове књиге, прочитаће шта пише на цедуљици која књигу препоручује и објаснити зашто је баш то био његов/њен избор.
- Пред крај часа ученици ће се договорити да понесу нове књиге и да их прочитају.
- Задатак ће бити да одговоре да ли се њихов утисак о књизи сложио са утиском који је стајао на цедуљици када су се за књигу определили.

17. Мирише рана јесен, час у природи

- Овај час треба организовати у природи у ближој околини школе.
- Ученици пре изласка из учионице треба да добију истраживачке задатке у вези са посматрањем природе.
- Задаци се могу планирати и за групну реализацију, на пример: једна група треба да посматра боје и облике (визуелне слике), друга да послушкаје звукове (аудитивне слике), трећа да посматра кретање и изразе лица, четврта расположење својих другара и сл.
- Ученицима треба предложити да запишу своја запажања јер ће следећег часа извештавати о њима.

18. Рана јесен у њарку (шумици, на њиви, њоред реке), писмена вежба

- У уводном делу часа свака група има задатак да направи „грозд” и покаже до каквих је сазнања дошла.
- „Гроздове” поставити на табли да сви ученици могу да их користе у стварању сопствених песничких слика док буду писали саставе.
- Самостални рад ученика.
- Повратна информација: Читање и анализа задатка.
- Избор најуспешнијих задатака за одељењски пано.

19. Обавештајне реченице

– Уводна активност: Дати ученицима задатак да замисле да су у школском дворишту пронашли неки предмет за који се не зна коме припада. Потребно је да напишу обавештење о томе и да га предају дежурном ученику, како би власник изгубљеног предмета био пронађен.

– Ученици читају своја обавештења и постављају их на таблу (лепе).

– Анализирати: Колико је реченица коришћено у прављењу обавештења? Који знак стоји на крају реченица?

– Најавити циљ часа и анализирати уводни текст у уџбенику *Маша и Раша – О језику*, стр. 40.

– Увести појам *обавештајне реченице*.

– Навођење примера за обавештајне реченице.

– Решавање задатка са стр. 40 и задатака са стр. 41.

– Повратна информација.

– Додатни задатак: Кажи да се следећи догађаји нису и/или неће десити. Користи обавештајне реченице.

Ласте и роде се спремају за дуги пут.

Врапци и голубови ће остати са нама и преко зиме.

Веверице ће спремити доста зимнице.

Медведи ће преспавати оштру зиму...

20. и 21. Избор из поезије Добрице Ерића

– Ова два часа могу се организовати у блоку или као два одвојена часа у два дана.

– Претходна припрема подразумева да ученици прочитају избор Ерићеве поезије у Читанци и из истоимених књига.

– Задаци за овај час могу бити дати по групама: једна група треба да представи стваралаштво Добрице Ерића, а осталим треба дати задатке у вези са тематском повезаношћу Ерићевих песама, на пример, здравице, песме о цвећу, деци, природи и слично.

– Одабрани ученици могу да рецитију Ерићеву поезију.

– Занимљиво би било када би песник могао бити гост школе и ученика.

Месец: ОКТОБАР

Тема: ЗНА ОН УНАПРЕД

Књижевност: 9 часова

Језик: 6 часова

Култура изражавања: 7 часова

Васпитно-образовни задаци:

- Уочавање и процењивање односа и поступака ликова у причама и у свакодневном животу.
- Препознавање и разумевање поступака и понашања ликова.
- Заузимање критичког става према поступцима ликова.
- Разумевање и доживљавање књижевног текста.
- Утврђивање појмова *ѿесма*, *ѿесник*, *ѿрича*, *басна*, *грамски ѿексиѿ*.
- Уочавање промена у природи и радост због богатства јесени.
- Обрада узвичних реченица.
- Примена правописних правила.
- Редослед причања: јасност, сликовитост, проживљеност.
- Драматизација обрађених текстова, импровизација дијалога, покрета, мимике.
- Богађење речника ученика: стилске вежбе.
- Састављање приче према низу слика.

БРОЈ ЧАСА	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	Тип часа
1.	Г. Тартаља: „Зна он унапред”, драмски текст	обрада
2.	Г. Тартаља: „Зна он унапред”, драматизација	УЗ
3.	Радознали смо – питамо: упитне реченице	обрада
4.	Причање садржине филма према заједничком плану, говорна вежба	УЗ
5.	Б. Ћопић: „Болесник на три спрата”	обрада
6.	Б. Ћопић: „Болесник на три спрата”	обрада
7.	Велико почетно слово за географска имена	обрада
8.	Б. Ћопић: „Доживљаји мачка Тоше”	обрада
9.	Б. Ћопић: „Доживљаји мачка Тоше”	УЗ
10.	Узвичне реченице	обрада
11.	Диктат: употреба великог слова	ПЗ
12.	Ј. Ј. Змај: „Патак и жабе”	обрада
13.	Властице и заједничке именице	обрада
14.	„Лисица и гавран”, народна басна	обрада
15.	Именице имају род	обрада
16.	Прича у сликама: <i>Сѿас у задњи час</i> , писмена вежба	ВЖ, УЗ
17.	Читање и анализа домаћих задатака	УЗ
18.	„Смешно чудо”, шаљиве народне песме	обрада
19.	<i>Промене у ѿиророди – окѿобарске боје</i> , час у природи, говорна вежба	обрада
20.	<i>Сликар окѿобар</i> , писмена вежба	ВЖ
21.	Хајде да направимо дневник	обрада
22.	Драмске игре и драматизације, систематизација теме	систематизација

1. и 2. Гвидо Тартаља: „Зна он унапред”, драмски текст

- У уводном делу замолити ученике да се сете и да наведу зашто ученици најчешће касне у школу.
- Смишљање у пару кратке приче на основу унапред датих појмова: дечак Миша, учитељ, учионица, закашњење, разлози, срећан крај.
- Неколико парова ученика прича своју причу.
- Најавити циљ часа: Читаћемо један драмски текст у коме се налазе, између осталих, и речи које су се нашле и у вашим причама. Дакле, реч је о дечаку Миши који често касни у школу и његовом учитељу који покушава да га разуме...
- Подсетити се како изгледају драмски текстови и који из првог разреда су им остали у сећању и зашто.
- Изражајно читање текста.
- Разговор о тексту: Ко су јунаци овог текста? Ко је на вас оставио јачи утисак – дечак Миша или његов учитељ?
Које особине они показују? Чиме је писац задржао вашу пажњу? Шта је најсмешније у овом тексту?
- Подсећање на фабулу.
- Има ли неко у вашем одељењу ко личи на дечака Мишу? По чему?
- Изражајно читање текста (ученици).

2. час:

- Читање текста по улогама.
- Препричавање текста из улоге учитеља и из улоге Мише.
- Импровизација драмске радње – драмско извођење текста пред одељењем.
- Импровизација дијалога: Мишина мама и учитељ.
- Израда стваралачког задатка из Читанке.
- Повратна информација.

3. Радознали смо – питамо: упитне реченице

- Истаћи на папирној траци или на графофолији реченицу из текста „Зна он унапред”, који су ученици упознали претходних часова:
Дакле, Мишо, кажи лепо зашто си данас опет закаснио?
- Замолити ученике да изражајно прочитају ову реченицу и да анализирају шта је њоме саопштено:
Ко изговара ову реченицу? Шта он пита Мишу? Шта ми сазнајемо о Миши уз помоћ ове реченице? Који знак стоји на њеном крају? Питати како се зову реченице на чијем крају стоји упитник.
- Замолити ученике да пронађу још неколико реченица у којима је исказана радозналост.
- Најава циља часа: Данас ћемо обновити и утврдити знања о упитним реченицама.
- Прочитати уводни текст са стр. 42 и анализирати његове стихове. Сваки стих представља једно питање.
- Дефинишемо упитне реченице.
- Дајемо примере упитних реченица.
- Уочавамо упитне речи које се најчешће појављују у упитним реченицама: да ли, јеси ли, ко, шта, како, где, зашто.
- Решавање задатака из Уџбеника, стр. 42.
- Повратна информација.
- Додатни задатак: Решавање задатака са стр. 43.

4. Причање садржине филма према заједничком плану, говорна вежба

- Претходна активност подразумева да су ученици заједнички одгледали један филм за децу.
- Утврдити да ли се ради о играном или дугоматражном цртаном филму.
- Израда заједничког плана за препричавање филма (где се дешава радња, ко су ликови овог филма, када почиње заплет, како се филм завршава...).
- Записивање плана на табли.
- Самостално препричавање филма према датом плану.
- Илустровање најзанимљивијег догађаја из филма.

5. и 6. Бранко Ћопић: „Болесник на три спрата”

– Час започети разговором о најнеобичнијим животињама: најбржа, најспорија, најтежа, највиша и сл. Записати њихова имена на табли. Питати ученике где све те животиње ипак можемо видети на окупу. (У зоолошком врту.) Замолити ученике да кажу да ли су некад били у зоо-врту и где, какве утиске носе, која животиња им се највише свидела...

– Замолити ученике да кажу шта знају о жирафи. Добро је припремити и неки чланак информативног карактера о овој животињи.

– Најава циља часа: Читаћемо песму Бранка Ћопића која говори о једној жирафи која се разболела.

- Изражајно читање текста.
- Разговор о утисцима.
- Анализа песме на основу апаратура које се налазе у Читанци, стр. 21.
- Истакнути појам *неспоразум*; тражити да ученици дају примере неспоразума у којима су они учествовали.

- Изражајно читање песме.
- Драматизација песме.

2. час:

- Изражајно казивање песме.
- Цртање доктора Јана у свесци.
- Решавање стваралачког задатака из Читанке (за оне који желе више).
- Читање и анализа задатака.
- Слушање композиције са истим именом коју изводи Д. Лаковић.

7. Велико почетно слово за географска имена

– Час започети дидактичком игром „пронађи уљеза”.

– У три колоне дати списак појмова међу којима је један уљез. Ученици треба да га открију и да анализирају шта те речи значе.

оловка	рода	лала
гумица	Нови Сад	јоргован
Петрово Село	ласта	Црна Гора
свеска	славуј	љубичица

- Најавити да ћемо данас учити како се правилно пишу географска имена.
- Прочитати уводни текст у уџбенику *О језику*, стр. 22.
- Анализирати употребу великог слова.
- Наводити примере географских имена и анализирати како се она пишу.
- Дефинисати употребу великог почетног слова у писању географских имена: држава, град, село, планина, река, језеро, море.
- Решавање задатака у Уџбенику, стр. 23.
- Повратна информација и анализа задатака.

8. и 9. Бранко Ћопић: „Доживљаји мачка Тоше”

- Замолити ученике да одговоре на питање из рубрике „Твој свет”, стр. 81.
- Најавити да ћемо данас читати одломак из књиге која се зове „Доживљаји мачка Тоше” Бранка Ћопића.
- Изражајно читање текста.
- Разговор о доживљају текста.
- Шта је највише привукло твоју пажњу?
- Локализација текста и објашњење непознатих речи.
- Садржинска анализа текста уз помоћ питања из Читанке.
- Разговор о особинама ликова.
- Зашто се у народу за неке људе каже да се воле као пас и мачка?
- Изражајно читање текста по деловима и давање подналова.
- Сажето препричавање уз употребу плана.
- Препричавање приче из улоге Жуће.
- На другом часу вежбати изражајно читање, драматизовати текст и решити стваралачке задатке из Читанке, стр. 83.

10. Узвичне реченице

- Дати ученицима истраживачки задатак да пронађу у тексту „Доживљаји мачка Тоше” реченицу којом се чича Тришо захваљује Тоши што га је ослободио напасти која се зове Жућо.
- Истакнути реченицу на графофолији или је забележити на табли.
- Замолити ученике да је изражајно прочитају.
- Какво осећање чича Тришо исказује овом реченицом?
- Шта је исказано реченицом: „Опрости се с репом и ушима, више их нећеш видети!” (Претња.)
- Анализирамо знак на крају ових реченица – узвичник и најавимо да ћемо на овом часу говорити о узвичним реченицама.
- Како препознајемо узвичне реченице?
- Шта њима саопштавамо? (велику радост, поздрав, страх, узбуђење, наредбу, забрану)
- Замолити ученике да наведу примере за сваку врсту ових реченица.
- Погледати уводни текст у уџбенику *О језику*, стр. 44 и анализирати дате примере.
- Дефинисати узвичне реченице.

- Решавање задатака у Уџбенику, стр. 44–45.
- Додатни задатак: Написати у свесци најмање четири узвичне реченице које се користе у различитим говорним ситуацијама.

11. Диктат: употреба великог слова

Напомена: У зависности од тога где се налази школа, осмислити диктат у коме ће бити називи географских појмова из најближе околине.

Ја живим у _____. То је леп град/лепо село. У близини се налази планина _____. На обалама реке _____ лети се одмарају моји суграђани. На море најчешће путујемо у Црну Гору. Јадранско море је једно од најлепших на свету. Мојој сестри се допада и Охридско језеро које се налази у Македонији.

- Извршити самоевалуацију рада тако што ће на графофолији бити дато тачно решење, а ученици ће добити задатак да упореде своје радове и да утврде колико и где су грешили.
- Примере са највећим бројем грешака додатно провежбати.
- Захтевати, такође, да задатак буде читко и уредно написан.

12. Јован Јовановић Змај: „Патак и жабе”

– Час започети слушањем композиције „Ала је леп овај свет”, текст Ј. Ј. Змаја. Замолити ученике да кажу ко је написао ове стихове. Које су још познате песме чика Јове Змаја?

- Дати неколико података о његовом животу и делу.
- Решити задатак из рубрике „Твој свет”, Читанка, стр. 16.
- Најавити циљ часа: Змајева песма „Патак и жабе”.
- Изражајно читање песме.
- Разговор о доживљају песме.
- Тумачење речи *докон, џлачиџи, блајослов, хуља, ниџков*.
- На коју врсту прича подсећа ова песма? (На басне.)
- Анализа песме на основу задатака из апаратура датих у Читанци.
- Које особине показују ликови ове песме, патак и жабе?
- Уочавање поруке песме.
- Разговор о дволичним људима.
- Изражајно читање песме.
- Решавање стваралачких задатака из Читанке.
- Повратна информација.

13. Властите и заједничке именице

- У уводном делу обновити шта су именице. Дати примере именица које означавају имена бића, предмета и појава.
- На графофолији дати примере именица које означавају имена бића.
- Питати ученике шта уочавају у погледу писања ових именица (неке су написане малим, а неке великим почетним словом).

Пример:

мачак

Жућа

девојчица

Миша

дечак

– Анализирати значење именица написаних великим почетним словом и именица написаних малим почетним словом.

– Увођење појмова *властити* и *заједничке именице*.

– Анализирање примера из уџбеника *Маша и Раша – О језику*, стр. 50.

– Дефинисање властитих и заједничких именица.

– Навођење примера.

– Решавање задатака у Уџбенику.

– Повратна информација.

14. „Лисица и гавран”, народна басна

– У уводном делу часа направити „грозд” у коме је кључна реч *басна*.

– Када се излистају идеје, дефинисати басну и посебно обратити пажњу на њену поучност; селити се које смо басне до сада обрадили.

– Решити задатак из рубрике „Твој свет”, Читанка, стр. 50.

– Најава циља часа.

– Изражајно читање басне.

– Разговор о басни на основу апаратура датих у Читанци, стр. 51.

– Препричавање басне, сажето и опширно.

– Давање имена гаврану и лисици и препричавање басне из њихових улога.

– Драматизација басне.

– Решавање стваралачких задатака.

– Повратна информација.

15. Именице имају род

– Обновити знања о именицама, појам и врсте (властите и заједничке).

– Наводити примере.

– Ћачка шала: **Животињски род:**

На часу српског језика учитељица пита Перицу:

- Ког је рода именица пас?

- Именица пас је животињског рода, одбруси Перица.

- Кратак разговор о роду животиња (мужјак, женка, младунче).

– Час организовати по моделу који је дат у уџбенику *О језику*, стр. 54.

– Задатак: Нацртати у свесци табелу и поделити је у три колоне за мушки, женски и средњи род, као у Уџбенику. У свакој колони ученици треба да наведу најмање пет примера именица за одговарајући род.

– После самосталног рада, извршити дати информацију.

16. Прича у сликама: *Сѝас у загњи час, писмена вежба*

- Најавити циљ часа: Прича у сликама, стр. 98.
- Час реализовати кроз групни облик рада.
- Поделити ученике у четири групе на основу знања о именицама. Спремити картончиће са називима група и члановима група. Групама дати имена: МУШКИ РОД (пас, зец, мачак, патак, жабац, јарац), ЖЕНСКИ РОД (керуша, зечица, мачка, жаба, коза), СРЕДЊИ РОД (куче, пиле, маче, паче, жапче, јаре), ВЛАСТИТЕ ИМЕНИЦЕ (Миша, Жућа, Тоша, Триша, Маша, Сава).
- Посматрати слику и уочити главне ликове и догађај.
- Прочитати ученицима текст задатка датог у Читанци.
- Свака група има задатак да осмисли своју причу на основу слика. Један ученик треба да запише причу и да је на крају прочита.
- Читање и анализа прича.
- Проширивање садржаја приче локализовањем места и времена радње, навођењем разлога због кога зека креће на ливаду, анализа осећања победника и побеђеног и сл.
- За домаћи задатак ученици треба самостално да напишу причу проширујући основни садржај новим детаљима.

17. Читање и анализа домаћих задатака

- Подсетити се шта је био циљ задатка.
- Читање и анализа прича.
- Избор најуспешније приче за одељењски пано.

18. „Смешно чудо”, шаљиве народне песме

- Ученицима претходно треба дати задатак да прочитају и сакупе што више шаљивих народних песама. Треба их упутити на стара издања лектире или им припремити листиће са песамама. Три песме („Да вам певам што истина није”, „Мишја моба”, „Силан ловац”) налазе се у Читанци, стр. 119, песма „Смешно чудо” на стр. 14.
- Ученике поделити у четири групе и свакој дати задатак да прочита једну песму и да је представи (који јој је назив, о чему пева, ко су и какви су ликови, шта је у песми смешно и сл.).
- Извештавање група.
- Дефинисање шаљивих народних песама.
- Решавање задатка на стр. 15.

19. Промене у природи – октобарске боје, час у природи, говорна вежба

- Час организовати слично часу 17 у септембру.
- Ученике треба повести на исту локацију да посматрају и пореде шта се променило у природи након месец дана.
- Забележити запажања; рад може овог пута бити организован у пару.

20. Сликаp октобар, писмена вежба

- Извештавање парова о запажањима са часа у природи.
- Бележење подсетника на табли.
- Најавити циљ часа: *Октобарске боје, писмена вежба*.
- Самостални рад ученика.
- Читање и анализа задатака.
- Указивање на лепе мисли у дечјим радовима.
- Препознавање типичних стилских и правописних грешака.

21. Хајде да направимо дневник!

- Ученике претходно припремити да ће бити речи о прављењу дневника и да за ту прилику донесу једну свеску са линијама или свеску која се продаје под називом *Дневник/Мој дневник*.
- Разговарати са ученицима о догађајима које би волели да трајно запамте.
- Може ли човек баш увек да се поузда у своје сећање?
- Како можемо избећи заборављање важних ствари?
- Замолити ученике да отворе Читанке на стр. 103.
- Читање текста о изради дневника и разговор о њему: шта се бележи у дневник?
- У колико корака се може направити сопствени дневник?
- Прочитати из Читанке шта је за то неопходно.
- Читање примера са стр. 103.
- Задатак: Нека ваш дневник почне описом данашњег часа на коме смо говорили како се прави и води дневник.

22. Драмске игре и драматизације, систематизација теме

- Ученицима дати задатак да наведу све текстове које смо у току овог месеца драматизовали.
- Треба се укратко подсетити о чему се у тим текстовима говори.
- Ученици имају слободу да изаберу групу са којом ће радити драматизацију и текст који ће изводити.
- У другом делу часа ученици имају реч.
- Избор најуспешнијих драматизација.

Месец: **НОВЕМБАР**

Тема: **СПОМИЊЕ СЕ**

Књижевност: 10 часова

Језик: 5 часова

Култура изражавања: 6 часова

Васпитно-образовни задаци:

- Подстицање ученика да уочавају узрочно-последичне везе у поступцима ликова.
- Неговање поштовања према делима великана наше културне баштине.
- Сусрет са делима српске народне књижевности: српске народне бајке.
- Упознавање и тумачење епских дела наше и светске књижевности.
- Појмови: *ејска ѿесма*, *бајка*, *їлавни јунак*, *фабула*, *їорука*.
- Врсте реченица према облику и значењу.
- Садашње, прошло, будуће време; глаголи.
- Појам анкете.
- Богађење речника ученика: тематски речник.
- Слободно причање, препричавање, описивање предмета и бића.

БРОЈ ЧАСА	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	Тип часа
1.	„Седам прUTOва”, народна приповетка	обрада
2.	<i>Седам їруїова</i> , писмени састав	УЗ
3.	Потврдне и одричне реченице	обрада
4.	<i>Вук је мноїо знао и мноїо нам дао</i> , час посвећен Вуку Караџићу	УЗ
5.	Именице имају број	обрада
6.	Љ. Ршумовић: „Једнога дана”	обрада
7.	Љ. Ршумовић: „Једнога дана”, рецитовање	ВЖ, УЗ
8.	Реченице по значењу и по облику, утврђивање знања	УЗ
9.	„Марко Краљевић и орао”, народна епска песма	обрада
10.	„Марко Краљевић и орао”, народна епска песма	обрада
11.	Синтаксичке вежбе: богатимо речник проширивањем реченица	УЗ
12.	Глаголи	обрада
13.	Браћа Грим: „Три брата”	обрада
14.	Браћа Грим: „Три брата”, детаљно препричавање	УЗ
15.	Садашње, прошло и будуће време	обрада
16.	Српске народне бајке: „Биберче”, „Ђела”, „Немушти језик”	обрада
17.	Српске народне бајке	УЗ
18.	Слово, слог, реч, реченица – тест знања	ПЗ
19.	Хајде да направимо анкету	обрада
20.	<i>Позни јесењи дан</i> , описивање	ВЖ, УЗ
21.	Догађаји и ликови, систематизација теме	систематизација

1. „Седам прUTOва”, народна приповетка

- Час започети задатком који је дат у рубрици „Твој свет”.
- Изражајно читање приче.
- Разговор о доживљају приче и ликовима.
- Знате ли за кога се каже да је свађалица? Шта је сноп?
- Има ли још речи чије значење вам није познато?
- Разговор о причи на основу методичких подстицаја датих у Читанци.
- Изражајно читање приче.
- Којом народном изреком би се могла саопштити порука ове приче; решавање задатка, стр. 45.
- Бележење поруке у свесци.
- Решавање стваралачког задатка из Читанке (напреднији ученици).

2. *Седам њрушова*, писмени састав

- Прочитати текст неколико пута.
- Дати ученицима да препричају овај текст својим речима.
- Подсетити их да добар задатак, осим коректног садржаја, мора бити читко, тачно и уредно написан.
- Треба поштовати три целине приче: увод, разраду и закључак.
- Самостални рад ученика 25 минута.
- Читање и анализа задатака.
- Учитель прегледа писменост радова на крају часа.

3. Потврдне и одричне реченице

- Замолити ученике да кажу који текст смо анализирали претходних часова.
- Како бисмо могли једном реченицом рећи о чему се у томе тексту говори?
(Отац има седам синова свађалица.)
- Скренемо ученицима пажњу да је тако било. Шта мисле како је сад? (Отац нема седам синова свађалица.)
- Забележимо ове две реченице на графофолији и анализирамо их. Шта сазнајемо из прве, а шта из друге реченице? (Тврдња и одрицање нечега.)
- Дидактичка игра: Један ученик нешто тврди, његов пар из клупе то одриче.
- Најава циља часа: Потврдне и одричне реченице.
- Посматрање примера у уџбенику *О језику*, стр. 46.
- Разговор о примерима.
- Дефинисање појмова *ѡтврдно* и *одрично*.
- Решавање задатака у Уџбенику, стр. 46–47.
- Повратна информација.

4. Вук је мноіо знао и мноіо нам дао, час посвећен Вуку Караџићу

– Претходна припрема се састоји у подели ученика у групе и подели задатака за сваку групу:

прва група: сакупити што више фотографске грађе (Вукове фотографије, изглед некадашње азбуке, насловне стране Вукових књига...);

друга група: прикупити биографске податке о Вуку (време и место рођења, родитељи, школовање, болест...);

трећа група: сакупити податке о Вуковом сакупљачком раду, користити књигу *Вукови зајиси*;

четврта група: Вуков значај за српски језик – најсавршенија азбука у којој једном гласу одговара један знак;

пета група: занимљиве приче и песме које је Вук оteo од заборав тако што их је забележио.

– Учитељ ће пружати ученицима помоћ у току истраживања и усмеравати их на литературу и обим њиховог рада.

– На часу групе извештавају о свом раду.

– Забележити основне податке о Вуку у свесци.

5. Именице имају број

– Обновити знања о именицама, појам и подела на властите и заједничке именице.

– Навести примере за властите и заједничке именице.

– Заједничке именице које ученици наведу записати на табли и анализирати шта именују (сто, табла, столица, оловка, птица, дете...).

– Питати ученике колико предмета или бића означавају наведене именице.

– Дати на графофолији цртеже на којима су дати примери за једнину и множину именица, на пример:

сто	столови
оловка	оловке
кућа	куће
птица	птице

– Замолити ученике да именују шта виде на сличицама.

– Најавити циљ часа: Данас ћемо говорити о броју именица или о именицама у једнини и именицама у множини.

– Покушајте сада да на претходним примерима одредите које су именице у једнини, а које у множини.

– Наведите сада и ви неколико примера за једнину и множину именица.

– Отворите сада стр. 52 у уџбенику *О језику* и погледајте како се Раша снашао са именицама у једнини и именицама у множини.

– Читамо и анализирамо примере из Уџбеника.

– Усвајамо појмове *једнина* и *множина именица* и бележимо правило.

– Решавамо задатке дате у Уџбенику, стр. 53.

6. и 7. Љубивоје Ршумовић: „Једнога дана”

– Ученике мотивисати за текст који следи разговором који ћемо водити о вредним и успешним људима из различитих области живота: наука, књижевност, спорт, уметност...

- Питати их шта мисле како се стиже до великих резултата.
- Како доживљавају оне за које се каже да су лењи?
- Решавање ребуса у Читанци, стр. 28.
- Најава циља часа: Обрада песме „Једнога дана” Љ. Ршумовића.
- Изражајно читање песме.
- Разговарати о расположењу које је побудила песма.
- Шта значи реч *још*ован?
- Чиме је песник задржао дечју пажњу?
- Анализа песме на основу дидактичких апаратура датих у Читанци.
- Вежбе у читању песме.
- Решавање стваралачких задатака из Читанке, стр. 29.
- Повратна информација.
- Домаћи задатак: Научити песму напамет.

2. час:

- Разговор о песми: подсећање на ликове и њихове особине.
- Рецитоване песме.
- Препричавање овог догађаја из улоге гаврана.
- Израда кратког извештаја за локални лист.
- Читање и анализа задатака.

8. Реченице по значењу и облику, утврђивање знања

- У припремном делу часа обновити шта су реченице и од чега се оне састоје.
- Обновити поделу реченица по значењу и по облику.
- Поделити ученицима наставне листиће са задацима за самостални рад.
- Након 30 минута рада, презентовати помоћу графофолије одговоре и замолити ученике да упореде своје задатке са тачним решењима.
- У завршном делу анализирати задатке на којима је било највише грешака.
- Пример провере знања:

- 1) На крају реченица стави одговарајући знак.
  - а) Знаш ли ко је Љубивоје Ршумовић
  - б) Пожури, чекам те у библиотеци
  - в) Данас ћу позајмити две књиге из библиотеке
  - г) Моја школа има велику библиотеку
- 2) Заокружи слово испред обавештајне реченице.
  - а) Вук се родио у Тршићу?
  - б) Вук је забележио много народних прича.
  - в) Сутра путујемо у Тршић!

3) Напиши узвичну реченицу из претходног задатка у одричном облику.

_____

4) Напиши потврдну реченицу од три речи у којој ће прва реч бити твоје име.

_____

5) У овој реченици слепиле су се речи. Напиши је правилно.
Нема времена и немогућа завршена не обична цртежа.

Укупан број речи у овој реченици је _____.

6) Следећу реченицу напиши у потврдном облику.
Немам ову књигу и нисам је прочитао.

_____

7) Напиши правилно следеће реченице.
ДАЛИ СУ ТИ ДА ЛИ ПОКЛОН

_____

ЈЕСТЕ ЛИ ЈЕ ЛИ СЛАДОЛЕД

_____

9. и 10. „Марко Краљевић и орао”, народна епска песма

– Мотивациону припрему започети разговором о Краљевићу Марку: да ли су ученици чули за њега, шта су чули, ко је он био, кад је живео, ко је био његов нераздвојни пријатељ из света животиња и сл.

– Помоћи ученицима да схвате како је Марко представљен у јуначким песмама и објаснити какве су то песме (Марко као историјска личност и Марко у народној књижевности).

– Најава циља часа: читаћемо песму „Марко Краљевић и орао”.

– Изражајно читање песме.

– Разговор о доживљају песме.

– Објашњење непознатих речи.

– Локализација песме по времену и месту радње.

– Колико целина уочавамо у песми?

– Разговор о песми на основу апаратура датих у Читанци.

– Како ученици разумеју последња два стиха у песми?

– Зашто се Марко помиње као добар данак у години?

2. час:

– Изражајно читање песме.

Обнављање знања о особинама ликова.

– Усвајање појма *ејска ѿсма*.

– Илустровање дела песме по избору ученика.

– Напреднији ученици пишу неколико реченица о Марку.

11. Синтаксичке вежбе: богатимо речник проширивањем реченица

– У уводном делу обновити знања о кратким народним умотворинама, њиховим врстама и навести примере које ученици препознају. На пример:

- Коза брсти црн трн. (брзалица)
- Шта гору ломи без руку, а лишће без зуба? (ветар, загонетка)
- Јаче је дело него беседа. (пословица)
- Шупље клупко шупљо клупко. (брзалица)
- Зло је ко не зна, а учити се не да. (изрека)
- Пуна тепсија златних кошчица. (звезде на небу, загонетка)
- У главном делу часа дати примере умотворина које ученици треба да доврше. Нпр.:

1. Без муке _____.
На врх брда _____.
Без коже уђе, а с _____ изађе.
Испеци, па _____.
Звоно, а не _____.
Од ината нема горег _____.
Миш уз пушку, миш _____.
2. Прошири следеће реченице додајући најмање по једну реч уз сваку именицу.
Сунце провирује иза брда.
_____ Сунце провирује иза _____ брда.
Небом плове облаци.
_____ небом плове _____ облаци.
Лете јата птица.
Лете _____ јата _____ птица.
Деца журе у школу.
_____ деца журе у _____ школу.

– У завршном делу организујемо групни рад од речи до реченице и смишљамо реченице по принципу „у круг у круг”: један ученик започне реченицу смишљајући прву реч. Ученик до њега понови прву реч и дода следећу тако да реченица има смисла и тако до последњег ученика у групи. На крају први ученик понови целу реченицу.

12. Глаголи

– Дидактичка игра у пару: један ученик треба да каже једно занимање, а други да дода шта та особа ради, на пример: ВОЗАЧ – вози, ЗИДАР – зида, ЛЕКАР – лечи, СЛИКАР – слика, итд.

– Хајде да наставимо игру тако што ћемо прочитати песмицу „Шта ко ради” из уџбеника *О језику*, стр. 56.

- Анализа стихова: коју врсту речи препознајемо на почетку сваког стиха?
- Шта казују речи *крекеће, живка, мијауче* и сл.?
- Најавити циљ часа: Речи које означавају радњу – глаголи.
- Посматрање примера у Уџбенику.
- Дефинисање глагола.
- Давање примера за глаголе.
- Решавање задатака у Уџбенику, стр. 56.
- Повратна информација и самоевалуација рада.
- Додатни задаци – стр. 57.

13. и 14. Браћа Грим: „Три брата”

– Замолити ученике да реше задатак у рубрици „Твој свет”, стр. 74. Разговор наставити обнављањем знања о бајкама: шта су бајке и које су њихове основне карактеристике.

– Најава циља часа: Данас ћемо обрадити бајку „Три брата” браће Грим.

– Подсетити се ко су била браћа Грим.

– Изражајно читање бајке.

– Разговор о првим утисцима.

– Подсећање на главне ликове и догађаје.

– Анализа бајке на основу апаратура датих у Читанци, стр. 76.

– Како се каже за породицу у којој владају договор и сарадња?

– Која је породица насупрот овој, а упознали смо је у Читанци?

– Истицање особина ликова, помоћ постоји у Читанци, стр. 76.

– Препричавање приче на основу заједничког плана:

1. Браћа желе да наследе родну кућу;

2. Одлазак на занат;

3. Берберин, ковач и мачевалац показују своје вештине;

4. Тројица браће остају у кући до краја живота.

– Препричавање приче из лика оца.

2 час:

Сажето препричавање приче, писмена вежба.

– Самостални рад ученика.

– Читање и анализа задатака.

15. Садашње, прошло и будуће време

– Час организовати према моделу који је дат у уџбенику *О језику*, стр. 60.

– Као додатни задатак, могуће је дати одабране реченице из бајке „Три брата” и тражити да их ученици кажу у одређеном глаголском времену.

16. и 17. Српске народне бајке: „Биберче”, „Ђела”, „Немушти језик”

– Претходна припрема за овај час подразумева да ученици у школској или кућној библиотеци пронађу српске народне бајке, прочитају их и књиге донесу на час.

– Бајке које ученици треба обавезно да пронађу и прочитају јесу „Биберче”, „Немушти језик” и „Виловска кочија”. Бајка „Ђела” је дата у Читанци.

– Рад организовати по групама тако што се ученици на почетку часа определе за одређену бајку и припреме њено представљање пред одељењем.

– Упознајемо ликове и догађаје поменутих бајки.

– Бајковити елементи и разговор о њима.

– Израда заједничке илустрације бајке.

– Задатак: Покушај да осмислиш своју бајку. Буди један од њених ликова...

18. Слово, слог, реч, реченица – тест знања

- Укратко се подсетити појмова *глас, слово, слој, реч, реченица*.
- Подсетити се шта су самогласници, а шта сугласници и колико их има.
- Како се речи деле на слоге? Шта су једносложне, двосложне или вишесложне речи? Навести примере. Објаснити појам реченице и навести неколико примера реченица.
- Најавити циљ часа: Израда теста који има за циљ да провери усвојеност ових знања.
- Решавање задатака на стр. 66 у уџбенику *О језику*.
- Самостални рад ученика.
- Повратна информација уз помоћ графофолије на којој су дати тачни одговори.
- Коментар резултата теста.

19. Хајде да направимо анкету!

- Час реализовати по моделу који је дат у Читанци, стр. 102.
- Објаснити шта су то анкета и анкетавање.
- Подсетити се на то када су ученици последњи пут анкетирани и у вези са чим (да ли радо иду у школу, који предмети у школи им се допадају, који предмети су им тешки, у чему су највише напредовали у току претходног периода, у чему би желели да буду бољи, који су најчешћи коментари у њиховим свескама, како једном цифром у распону од 1 до 5 оцењују свој рад у школи; 1 је најнижи ранг и сл.).
- Размислите када је корисно анкетавање у школи и шта све можемо сазнати обрадом анкета.
- Израда модела анкете за одељењски часопис о теми за коју се ученици опредеде.

20. Позни јесењи дан, описивање

- Уочавање промена у природи и избор речи којима описујемо, сликамо, послушимо...
- Поделити ученике у шест група: дан, улица, ветар, киша, небо, сунце.
- Свака група треба да изради „грозд“ у коме је кључна реч сам назив групе.
- Поделити половине хамера свакој групи да уради „грозд“.
- Представљање радова и постављање на табулу.
- Дати задатак да сваки ученик самостално, користећи идеје са табле, опише позни јесењи дан.
- Самостални рад ученика.
- Повратна информација: Читање и анализа задатака.

21. Догађаји и ликови, систематизација теме

- Ученици добијају задатак који треба да реше у пару: Потребно је изабрати један од познатих ликова из Читанке и урадити интервју са њим. Интервју је низ питања која пажљиво треба припремити како бисмо добили што интересантније одговоре.
- Ученике подстичемо да маштају.
- У другом делу часа ученици представљају своје интервјуе пред одељењем.
- Избор најоригиналнијег рада.

Месец: ДЕЦЕМБАР

Тема: **СЛИКАРКА ЗИМА**

Књижевност: 8 часова

Језик: 7 часова

Култура изражавања: 7 часова

Васпитно-образовни задаци:

- Разумевање и доживљавање необичног света слика створених људском маштом.
- Уочавање особина ликова и разликовање врлина и мана.
- Подстицање стваралачке маште ученика.
- Упознавање главних делова реченице: субјекат и предикат.
- Слободно причање догађаја; прича у сликама.
- Обнављање знакова интерпункције.
- Писање назива улица, адресе.
- Писање честитке, изражавање лепих жеља.
- Подстицање доброг расположења и лепих мисли поводом предстојећих празника.

БРОЈ ЧАСА	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	Тип часа
1.	Д. Максимовић: „Сликарка зима”	обрада
2.	Д. Максимовић: „Сликарка зима”	обрада
3.	Писање речце НЕ уз глаголе	обрада
4.	Д. Лукић: „Стара слика на зиду”, драмски текст	обрада
5.	Д. Лукић: „Стара слика на зиду”, драматизација	ВЖ, УЗ
6.	Прича у сликама: <i>Прича о три медведа</i> , описивање, говорна вежба	обрада
7.	Читање и анализа домаћих задатака	УЗ
8.	Главни делови реченице	обрада
9.	Прочитали смо у дечјој штампи	УЗ
10.	<i>Живоџиња коју волим</i> , описивање, говорна вежба	ВЖ, УЗ
11.	Моја омиљена животиња, анализа домаћег задатка	УЗ
12.	Знаци интерпункције: тачка, упитник, узвичник	УЗ
13.	А. С. Пушкин: „Бајка о рибару и рибици”	обрада
14.	А. С. Пушкин: „Бајка о рибару и рибици”	обрада
15.	Причао ми стари рибар, препричавање бајке са променом краја	ВЖ, УЗ
16.	„Мајка Јову у ружи родила”, народна успаванка	обрада
17.	Како се пишу имена улица	обрада
18.	Провера знања: именице, глаголи, време вршења радње	ПЗ
19.	Пишемо адресу	обрада
20.	Најлепше жеље, пишемо честитку	УЗ, ВЖ
21.	Исправка и анализа провере знања	УЗ
22.	Нека се остваре лепе жеље, пишемо поруке	систематизација

1. и 2. Десанка Максимовић: „Сликарка зима”

- Било би добро да се овај текст обради када падне снег, па препоручујемо да се у складу са тим и планира његова реализација.
- Водити разговор о годишњим добима, њиховим именима и карактеристикама.
- Шта је прва асоцијација када чујемо реч зима? (снег)
- Најава циља часа.
- Изражајно читање текста ради увођења у доживљавање и разумевање текста.
- Први утисци: изражавање доживљаја текста.
- Усмерено читање ради уочавања начина на који је текст написан (прозни текст комбинован са поезијом), проналажење слика које ствара зима и осећања који имају деца у сусрету са зимом, обележавање непознатих и мање познатих речи.
- Анализа текста према апаратурама у Читанци.
- Вежбе изражајног читања.
- Проналажење и читање лепих речи и израза.

2. час:

- Изражајно читање текста; разлика у читању прозног и поетског текста, значај паузе у читању.
- Уочавање особина необичне сликарке.
- Бајковити елементи ове приче (Зима слика, четинари мисле, шапућу, зову, моле...).
- Смишљање и записивање реченица о зими у нашем крају, улици, дворишту...

3. Писање речце НЕ уз глаголе

- Обновити знања о глаголима. Навести неколико примера глагола којима се нешто тврди.
- Како бисмо те глаголе употребили када бисмо желели да изрекнемо неку забрану, на пример: не галами, не ломи, не јури...?
- Час организовати према предлогу датом у уџбенику *О језику*, стр. 58.
- Дефинисати правописно правило о употреби (писању) речце не.
- Указивање на примере који су изузетак кад се користи негација (нећу, нисам, немам, немој).
- Решавање задатака у Уџбенику, стр. 59.
- Повратна информација.

4. и 5. Драган Лукић: „Стара слика на зиду”, драмски текст

- Знате ли шта значи бити расејан? Наведите пример када сте због расејаности запали у невољу.
- Најава циља часа: Упознаћемо драмски текст о једном расејаном дечаку Влади.
- Интерпретативно читање текста ради разумевања садржине и особености текста.
- Усмерено читање текста ради уочавања тока радње, места радње, лица, начина на који ликови разговарају...
- Обновити појам *дијалої*.
- Анализирати особине ликова носилаца радње.

- Уочавање смешних ситуација у тексту.
- Изражајно читање текста.
- На другом часу обновити појмове *позорница, сценска игра, сцена, џумци, реџишељ*.
- Читање текста по улогама: истицати интонацију реченица, поштовати знакове интерпункције.
- Решавање стваралачког задатка из Читанке, стр. 97.

6. Прича у сликама: Прича о *Ћри мегвега*, описивање, говорна вежба

- Посматрање слике из Читанке, стр. 26, издвајање ликова и радње.
- Усмено препричавање приче.
- Самостално писање приче на основу слика.

7. Читање и анализа домаћих задатака

- Замолити једног ученика/ученицу да подсети остале шта је био задатак за данашњи час – написати причу на основу слике *Прича о Ћри мегвега* (ко су ликови у причи, како изгледају, какви су односи међу њима, где живе, како изгледа њихова кућа, какав је намештај, куда они одлазе, зашто и сл.).
- Ученици појединачно читају задатке, а учитељ прегледа сваки прочитани задатак и оцењује садржај, писменост и уредност задатка (даје писмени коментар о задатку).
- На крају часа изабрати најуспешније задатке за одељењски пано.

8. Главни делови реченице

- Подсетити се текстова које смо обрадили последњих часова и њихових главних ликова.
- Указати на сличност једне приче и једне реченице: свака прича има свог главног лика, а главне ликове имају и реченице.
- Час организовати према идејама из уџбеника *О језику*, стр. 62.
- Главни лик једне реченице је субјекат. Сваки главни лик врши неку радњу, а радњу у реченици исказујемо предикатом.
- Навођење примера у којима треба одредити субјекат и предикат.

9. Прочитали смо у дечјој штампи

- За овај час припремити примерке различитих дечјих часописа.
- Задатак је да се вршњацима представе занимљиви књижевни и информативни текстови, стрипови, ребуси, шале.
- Упутити ученике да критички промишљају садржаје текстова и изглед часописа.
- Разговарати о разноврсности текстова, занимљивости, поучности, квалитету илустрација, темама које се обрађују...
- У завршном делу часа, користећи технику „за и против”, сваки пар добије задатак да одабере један примерак часописа и да изнесе свој став о њему. Потребно је да се наведу квалитети часописа и да се ставе аргументоване примедбе.

10. Живошѝиња коју волим, описивање, говорна вежба

- У уводном делу може се погледати једна презентација различитих врста животиња под називом „И они су наши пријатељи”.
- Док ученици буду гледали слике, треба их мотивисати да размишљају о најважнијим карактеристикама одређене животиње, на пример: домаћа животиња, становник шуме, веома брза, опасна, веран пријатељ и сл.
- Да би ученици у току причања били успешнији, може им се понудити подсетник:
  - како се животиња зове;
  - како изгледа (опис);
  - чиме се храни;
  - да ли се човек брине о њој или не;
  - лично мишљење о тој животињи.
- Причање треба да буде без сецкања, застајкивања и понављања мисли, реченице треба да су кратке, јасне и правилне.
- За домаћи задатак ученици треба да опишу своју омиљену животињу у свескама.

11. Моја омиљена живошѝиња, анализа домаћег задатка

- Подсетити се захтева које смо поставили претходног часа у вези са израдом домаћег задатка: избор теме, уредност, тачност, писменост задатка.
- Прегледати да ли сви ученици имају домаће задатке.
- Читање и анализа домаћих задатака.
- Указивање на најуспешније радове.

12. Знаци интерпункције: тачка, упитник, узвичник

- Обновити знања о реченицама, значење и облик.
- Навођење примера за сваку врсту.
- Обновљање и утврђивање знања о знаковима интерпункције уз помоћ уџбеника *О језику*, стр. 30, 32 и 36.

13. и 14. Александар Сергејевич Пушкин: „Бајка о рибару и рибици”

- Претходни задатак је да ученици код куће прочитају бајку и да обележе непознате речи.
- Обновити знања о нашим народним бајкама, о стварним и нестварним (фантастичним) ликовима и догађајима, свету чаролија, почетку и завршетку бајке, о борби добра и зла, срећном завршетку...
  - Најава циља часа: Данас ћемо разговарати о бајци коју сте код куће прочитали. Њен аутор је руски писац А. С. Пушкин. Зове се „Бајка о рибару и рибици”. Прочитаћу је још једном.
  - Изражајно читање текста.
  - Разговор о утисцима.
  - Тумачење непознатих речи и израза.
  - Истаћи да је бајка написана у стиху и да има 14 строфа.
  - Разговор о бајци на основу апаратура датих у Читанци: ликови, догађаји, поруке, како се завршава бајка.
  - Интерпретативно читање текста.
- На другом часу читати текст по улогама, изградити план за препричавање бајке и препричавати је према плану.
- Илустровање једног дела бајке по сопственом избору.

15. Причао ми сѝари рибар, препричавање бајке са променом краја

– Обновити укратко садржај бајке: где живе стари рибар и његова жена, колико дуго рибар рибари, када се његов живот мења, какве жеље има рибарева жена, како се понаша златна рибица, када рибица престаје да испуњава рибареве жеље, како се рибар осећа саопштавајући јој жеље, како се мења море код сваког рибаревог доласка...

– Хајде сада да осмислимо ову причу тако да њен крај буде срећнији, на пример: *Једном сам срео/срела необичној рибара. Кад смо се боље ујознали, исѝричао ми је овакву ѝричу...*

– Самостално причање.

– Задатак: Напиши пет реченица о златној рибици и нацртај је.

16. „Мајка Јову у ружи родила”, народна успаванка

– У уводном делу слушати успаванку са ЦД-а.

– Питати ученике како су се осећали док су слушали композицију и у којој прилици би слушали музику која смирује.

– Отворити Читанке на стр. 12 и решити задатак из рубрике „Твој свет”.

– Разговарати о успаванкама, ко их пева и коме.

– Најава циља часа.

– Интерпретативно читање успаванке.

– Анализа песме на основу апаратура датих у Читанци, стр. 13.

– Изражајно читање успаванке.

– Смишљање мелодије за ову успаванку.

17. Како се пишу имена улица

У уводном делу замолити ученике да кажу назив улице у којој станују.

– Сваки ученик треба да напише на табли назив своје улице.

– Анализирамо да ли су називи правилно написани.

– Шта треба да знамо да не правимо грешку у писању назива улица?

– Час организовати на основу модела датог у Уџбенику стр. 24.

18. Провера знања: именице, глаголи, време вршења радње

– На почетку обновити знања о именицама, глаголима и времену вршења радње.

– Најавити циљ часа: Провера знања, уџбеник *О језику*, стр. 68.

– Израда провере.

– Повратна информација – саопштавање тачних одговора.

19. Пишемо адресу

– Претходна припрема подразумева да ученици донесу нов коверат у школу.

– Час организовати према моделу датом у уџбенику *О језику*, стр. 26 и 27.

– Вежбе у писању своје адресе, правилно попуњавање коверта.

20. Најлепше жеље, пишемо честитку

- Разговор о предстојећим новогодишњим и божићним празницима.
- Какве жеље имамо поводом предстојећих празника?
- Како саопштавамо жеље?
- Какве честитке шаљемо?
- Како се пишу честитке?
- Хајде да напишемо заједничку честитку за другаре из суседног одељења!
- Писање честитке.
- Израда честитке.
- СМС честитке.

21. Исправка и анализа провере знања

- Саопштавање резултата провере знања.
- Анализа најчешћих грешака.
- Давање задатака са сличним захтевима као на провери знања и решавање у свесци.

22. Нека се остваре лепе жеље, пишемо поруке, систематизација

- Израда и писање порука са лепим жељама. Претходно на часовима ликовне културе осликати честитке на које ће ученици писати своје жеље.
- Постављање радова на одељењски пано.

Месец: ЈАНУАР

Тема: **ЗИМСКЕ ЧАРОЛИЈЕ**

Књижевност: 2 часа

Језик: 3 часа

Култура изражавања: 2 часа

Васпитно-образовни задаци:

- Слободно и самостално причање доживљаја и догађаја са зимског распуста.
- Рад на епским текстовима о Светом Сави.
- Растављање речи на слоге.
- Утврђивање знања о језику.
- Богађење речника ученика.
- Изражајно читање и казивање текстова.

БРОЈ ЧАСА	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	Тип часа
1.	Весели и благи јануарски дани, причање доживљаја	обрада
2.	<i>Доживљаји са зимској распуса</i> , анализа домаћег задатка	УЗ
3.	„Свети Сава, отац и син”, народна прича	обрада
4.	Свети Сава, приче о животу великана	УЗ
5.	Растављање речи на слоге	обрада
6.	Научили смо из језика: именице, глаголи, главни делови реченице	УЗ
7.	Изражајно читање одабраних текстова: интонација, пауза	систематизација

1. Весели и благи јануарски дани, причање доживљаја

- Причање доживљаја са зимског распуста са акцентом на породичне празнике или на игре на снегу ако је јануар био снежан.
- Причање може бити подстакнуто следећим подсетником:
  - Где си провео/провела распуст (празник)?
  - О чему ћеш нам причати?
  - Место, време, друштво.
  - Шта се догађало?
  - Твоја осећања.
  - По чему је то незабораван догађај?
- За домаћи задатак описати доживљај са зимског распуста.

2. Доживљаји са зимској распуса, анализа домаћег задатка

- Читање и анализа задатака.
- Избор најуспешнијих задатака за одељењски пано.

3. „Свети Сава, отац и син”, народна прича

- Овај час планирамо уочи светосавског празника кад у школи има више дешавања са истом темом.
- Час може бити организован у облику времеплова – путујемо у време када је живео наш просветитељ.
- Час започети разговором о Светом Сави и времену у ком је живео.
- Замолити ученике да напишу једну реченицу о Светом Сави и да је прочитају и поставе на пано.
- Подсећање на текстове о Светом Сави које смо раније прочитали.
- Најава циља часа: Читаћемо још један текст о великом светитељу.
- Изражајно читање текста.
- Рад на тексту по идејама из апаратура датих у Читанци, стр. 47.

4. Свети Сава, приче о животу великана

- Претходна припрема подразумева прикупљање и доношење прича и песама о овом светитељу које су примерене узрасту.
- Читање и причање занимљивих детаља о животу Светог Саве.
- Слушање и певање „Химне Светом Сави”.

5. Растављање речи на слоге

- Обновити знања о растављању речи на слоге.
- Одабрати типичне примере у којима ученици праве грешке у растављању речи на слоге.
- Припремити графофолију са типичним примерима грешака.
- Задатак: Растављање речи на слоге – први пасус из приче „Свети Сава, отац и син”.
- Повратна информација.

6. Научили смо из језика: именице, глаголи, главни делови реченице

- Обновити знања о речима које означавају имена предмета, бића и појава и речи које означавају радњу; главни делови реченице – ко нешто ради, шта ради.
- Навођење примера.

Могући пример наставног листића:

1. Допуни следеће реченице речима које именују бића и предмете.
_____ пушта змаја. _____ високо лети.
_____ зуји у врту. _____ залива цвеће у башти.

2. Допуни следеће реченице речима које означавају радњу.

Птица _____ на грани. Сунце снажно _____.

Милица _____ шешир. Ђорђе _____ лопту.

3. Разврстај у табелу речи које означавају бића и речи које означавају предмете.

Љубичица, девојчица, свеска, торба, лептир, прозор, Ленка, авион, клупа, мачка, храст.

БИЋА	ПРЕДМЕТИ

4. Напиши реченице у којима ће се наћи следећи глаголи:

писа̄ти, шӣти, учӣти, миса̄ти.

5. У реченицама из претходног задатка једном линијом подвуци субјекат, а двама предикат.

6. Одреди субјекат и предикат у следећим реченицама.

Каја пише писмо.

Цвркућу врапци у дворишту.

Дека игра шах са пријатељем.

У дворишту трче деца.

7. Изражајно читање одабраних текстова: интонација, пауза

– Ученицима раније најавимо да одаберу текстове и делове текстова који су им се посебно допали и да их припреме за извођење пред одељењем.

– Час је ваш – читање и казивање одабраних стихова и делова текстова.

Месец: ФЕБРУАР

Тема: **ЛЕПО ЈЕ СВЕ ШТО ЈЕ МАЛО**

Књижевност: 6 часова

Језик: 13 часова

Култура изражавања: 2 часа

Васпитно-образовни задаци:

- Уочавање и процењивање односа међу одраслима и децом.
- Истицање узрочно-последичних веза међу појавама и понашањима.
- Писање краћих форми: песма, прича.
- Испитивање познавања и усвајање штампаних слова латинице.
- Читање и писање штампане латинице.
- Подстицање интересовања за књиге и енциклопедије.

БРОЈ ЧАСА	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	Тип часа
1.	Д. Радовић: „Лепо је све што је мало”	обрада
2.	Д. Радовић: „Лепо је све што је мало”	УЗ
3.	<i>Једна мала њахуља (њњица, ијрачка)</i> , писмена вежба	УЗ
4.	Читање и анализа задатака	УЗ, ПЗ
5.	Прича, песма, информативни текст по избору ученика	УЗ
6.	Испитивање познавања латинице	обрада
7.	Прелиставамо уџбеник за латиницу – уводни час	обрада
8.	Ћирилица и латиница – сличности и разлике	обрада
9.	Учимо прва слова латинице: А а, Е е, Ј ј, О о, К к, М м, Т т, I i	обрада
10.	N n, Nj nj, U u, V v	обрада
11.	B b, S s, Š š	обрада
12.	C c, Č č, Ѓ ģ	обрада
13.	L l, Lj lj	обрада
14.	P p, R r, G g	обрада
15.	Z z, Ž ž	обрада
16.	D d, Đ đ, Dž dž	обрада
17.	F f, H h	обрада
18.	„Коњ и магаре”, према Д. Обрадовићу	обрада
19.	„Коњ и магаре”, одговори на питања	обрада
20.	Д. Ћорђевић: „Чаплин”	обрада
21.	Читамо латиничке текстове	систематизација

1. и 2. Душан Радовић: „Лепо је све што је мало”

- Почети разговор о зими: Шта је лепо кад дође зима? Шта нам зими недостаје?
- Шта жељно ишчекујемо после дуге зиме? Шта се прво појави у пролеће? Како се осећамо кад угледамо први цветић у пролеће? Сетите се реченица којима саопштавамо своје утиске о првим весницима пролећа.
- Најава циља часа: Данас ћемо упознати песму познатог песника за децу Душана Радовића, који на исто питање каже да је лепо све што је мало. Послушајте песму.
- Изражајно читање песме.
- Доживљај песме: О чему сте размишљали док сте слушали песму, чиме је писац привукао вашу пажњу?
- Разговарати са ученицима о томе коме тепамо, а ко се роди из клице.
- Песму анализирати на основу апаратуре „Каж ми, кажи”.
- Знаш ли како су теби тепали кад си био мали/мала?
- Кома ти тепаш?
- Изражајно читање песме.
- Преписивање једне строфе по избору ученика писаним словима.

2. час:

- Изражајно казивање песме.
- Решавање задатака из Читанке, стр. 9, „Задатак” и „Хајде да стварамо!”
- Читање и анализа задатака.

3. Једна мала пахуљица (пјесница, играчка), писмена вежба

- Урадити три „грозда” у којима су кључне речи пахуљица, птица, играчка и у вези са којима треба излистати што више карактеристика (изглед, радња).
- Нпр. ПАХУЉИЦА: бела, сићушна, хладна, лепршава, тајанствена, провидна, лети, краси...
  - Навести примере неколико реченица у којима ће се наћи понуђене речи.
  - Најава циља часа: Данас ћемо писати састав *Једна мала...*
  - Указати на потребу читког, уредног, јасног, логички повезаног и правописно коректног рада.
  - Самостални рад ученика.
  - У завршном делу часа илустровати рад.

4. Читање и анализа задатака

- Подсетити се на тему и захтеве дате на претходном часу.
- Ученици појединачно читају своје задатке.
- Коментаришемо сваки рад.
- Истичемо успешне описе.
- Разговарамо о стилским и правописним грешкама.
- Показати пред одељењем уредне и лепо илустроване радове.

5. Прича, песма, информативни текст по избору ученика

– Напомена: Овај час може се организовати у школској библиотеци у сарадњи са библиотекаром школе. Ученицима претходно могу бити представљене нове књиге које су стигле у библиотеку и ученици их могу позајмити за читање. Представљање текстова по избору ученика уз критички приступ и задатке за ученике слушаоце: Шта бисте питали аутора текста у вези са овом причом, песмом или информативним текстом?

6. Испитивање познавања латинице

– За овај час учитељ трба да припреми неколико кратких латиничких текстова и картоне о напредовању ученика (налазе се у уџбенику *Слово до слова*).

– Док други ученици имају задатак да прелистају своје свеске и доврше или исправе задатке са претходних часова, учитељ по азбучном реду прозива ученике и испитује познавање слова латинице. Ако се покаже да ученик познаје преко 25 слова латинице, дајемо му кратак латинички текст да утврдимо квалитет читања. Запажања бележимо на картонима на којима смо претходно уписали имена ученика.

– Добро је на крају направити одељењску табелу са резултатима испитивања и темпом напредовања ученика у савладавању латинице.

7. Прелиставамо уџбеник за латиницу – уводни час

– Ученици за овај час треба да донесу своје уџбенике за латиницу.

– Заједничко листање уџбеника, указивање на садржај, давање информација о начину савладавања латинице: штампана слова, увежбавање читања штампаног текста и припрема за писана слова, обрада писаних слова.

– Указивање на упутства на стр. 6 и 7 – *Како ћеш користи́иши овај уџбеник и Молимо за мало њвоје љажње*, стр. 8.

– Водич кроз уџбеник је симпатични Латинко који ће ти својим коментарима и избором прибора за рад помагати да се у уџбенику лакше снађеш.

– Ученици могу на табли да записују своја имена латиницом.

– Читање латиничког текста датог на графофолији.

– Довршити испитивање познавања латинице.

8. Ћирилица и латиница – сличности и разлике

– Потребно је да ученици донесу свој уџбеник.

– Отворити стр. 10. Прочитати текст *Да се подсетимо* и обновити знања о нашем писму.

– Указати на различит редослед слова у азбуци и абецеди.

– Проналажење латиничких слова која се пишу са два словна знака.

– Упоредивање графичке структуре слова ћирилице и слова латинице, плакат словарица, стр. 13.

– Решавамо задатке на стр. 12, *Баш је лепо латиницу знати*.

– Додатни задатак или домаћи рад, стр. 14, *Монитори речи крију*.

9. Учимо прва слова латинице: Аа, Ее, Оо, Јј, Кк

- Поновити која се слова исто читају и пишу у оба писма.
- Скренути пажњу да су она у Уџбенику написана црвеном бојом.
- Најава нових слова: М, Т, I.
- Записивање слова на табли.
- Анализа графичког изгледа.
- Записивање слова у Уџбенику.
- Читање текста „Моји укућани”.
- Решавање задатака на стр. 19, ниво задатка по избору ученика.
- Провера знања о словима помоћу словне ленте на маргини странице.
- Самовредновање бојењем иконице која се налази испод словне ленте, а према упутству на почетку Уџбеника.

10. N n, Nj nj, U u, V v

11. S s, Š š, U u

12. Z z, Ž ž, D d

13. Č č, Ć ć, G g

14. L l, Lj lj, F f

15. Dž dž, Đ đ

16. P p, R r, B b

17. C c, H h

- Часови од 10 до 17 планирани су за обраду штампаних слова латинице по групама које су наведене.
- Настава ће се организовати према дидактичким моделима понуђеним у уџбенику *Маша и Раша – Слово до слова*.
- Ученици најпре упознају групу слова, коментаришу њен графички изглед и начин записивања.
- Попуњавају простор за вежбање писања слова.
- Читају и коментаришу латинички текст, а затим прелазе на следећу страну на којој су дати задаци на три нивоа сложености.
- Ученици бирају ниво задатка који могу успешно да реше и примењују стечено знање.
- На крају проверавају колико су слова усвојили и самовреднују свој рад на часу.

18. „Коњ и магаре”, према Доситеју Обрадовићу

- У уводном делу можемо се подсетити народних мудрости о доброти.
- Добар глас се далеко чује.
  - Ко доброту сеје, љубав жање.
  - Добра и мудра дела се сама хвале.
  - Ко добро чини, добро му се враћа.
  - Ко је у нашем одељењу последњих дана учинио неко добро дело?
  - Најава циља часа: Данас ћемо читати једну басну у којој доброта није победила. Басна се зове „Коњ и магаре”. Написана је латиницом у нашој читанци.

- Изражајно читање басне.
- Разговор о басни и анализа на основу апаратура датих у Читанци, стр. 49.
- Препричавање басне.

19. „Коњ и магаре”, одговори на питања

- Вежбе у читању.
- Детаљно препричавање басне.
- Препричавање басне са измењеним крајем.
- Драматизација басне са увођењем лика газде и измењеним крајем (да не буде трагичан по магаре).
- Решавање стваралачког задатка из Читанке, израда стрипа, коришћење латиничког писма.

20. Драгомир Ђорђевић: „Чаплин”

- Разговор о филмовима.
- Игра асоцијација чије ће решење бити Чаплин.
  - био је јунак старих немих филмова;
  - знамо га као човечуљка у црном оделу;
  - носио је огромне ципеле и штап;
  - никад се није појављивао без шешира;
  - његово име и презиме почињу на исто слово;
  - име му је било Чарли...
- Најавити циљ часа: Песма „Чаплин”, стр. 38, уџбеник *Слово до слова*.
- Ученицима дамо задатак да сами прочитају песму.
- Разговор о тексту. Зашто песник каже да је Чаплин бесмртни клоун? Шта је клоун? Знате ли неки Чаплинов филм? Ако постоји могућност, погледати неки од Чаплинових филмова.
- Вежбе у читању латиничког текста, читање по строфама, сваку строфу чита један ученик.
- Решавање задатака на стр. 39.
- Израда фризова од малих писаних слова, стр. 38 и 39.
- Самовредновање рада.

21. Читамо латиничке текстове

- Претходни задатак подразумева да је ученицима дат задатак да прелистају текстове у уџбенику за латиницу и одаберу један који ће научити течно да читају.
  - На часу ће сваки ученик образложити свој избор и прочитати најзанимљивији део или цео текст.
  - У другом делу часа дати задатак да се напише абецеда имена, стр. 41.
  - Водити рачуна о тачности и естетици рукописа.

Месец: **МАРТ**

Тема: **ПРОЛЕЋНЕ СЛИКЕ**

Књижевност: 5 часова

Језик: 12 часова

Култура изражавања: 3 часа

Васпитно-образовни задаци:

- Истицање осећања поверења и блискости међу члановима породице.
- Неговање поштовања личности.
- Развијање читалачке културе.
- Даљи рад на савладавању латинице – писана слова.
- Богаћење речника ученика.
- Поимање и истицање порука и осећања.
- Примена правописних правила.

БРОЈ ЧАСА	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	Тип часа
1.	Д. Ерић: „Чуо сам”	обрада
2.	Д. Ерић: „Чуо сам”	УЗ
3.	<i>Личносћ коју волим</i> , говорна вежба	УЗ
4.	<i>Личносћ коју волим</i> , анализа домаћег задатка	УЗ, ПЗ
5.	М. Алечковић: „Песма за мамине очи”	обрада
6.	М. Алечковић: „Песма за мамине очи”	УЗ
7.	Још писана слова и латиница је готова, уводни час	обрада
8.	Прва група писаних слова: А а, Е е, О о, Ј ј, К к	обрада
9.	М м, Т т, Љ љ	обрада
10.	Н. Попадић: „Ветар”; N n, Nj nj, V v	обрада
11.	S s, Š š, U u	обрада
12.	Z z, Ž ž, D d	обрада
13.	Č č, Ћ ћ, G g	обрада
14.	L l, Lj lj, F f	обрада
15.	D d, Dž dž, Ѓ đ; Г. Тартаља: „Дедин шешир и ветар”	обрада
16.	Р р, R r, В в; Беки Блум : „Просвећени вук”	обрада
17.	С с, H h	обрада
18.	Пишемо латиницом – примени знање	УЗ
19.	Прича у сликама – пишемо латиницом	УЗ
20.	Диктат: писана слова латинице	ПЗ
21.	Читамо и пишемо писана слова латинице	систематизација

1. Добрица Ерић: „Чуо сам”

- Замолити ученике да кажу које звукове радо слушају (пријају њиховом уху), а који су им непријатни.
- Опоначати звукове из природе: шушкање, хучање, зујање, цвркутање, завијање и сл.
- Најавити циљ часа: Читаћемо песму Добрице Ерића „Чуо сам”.
- Изражајно читање песме.
- Разговор о доживљају: Шта је на вас оставило најјачи утисак док сте слушали песму?
- Који се звукови и осећања помињу у песми?
- За које годишње доба су карактеристични ту звукови? Пронађи стихове који о томе говоре.
- Анализа песме на основу апаратура у Читанци.
- Да ти пишеш овај текст, шта би променио/променила?
- Како песник доживљава глас своје мајке? Да ли се слажете са њим?
- Мајка је честа инспирација уметницима, песницима, сликарима, вајарима, композиторима.
- Која је порука ове песме?
- Изражајно читање песме (латинички текст).
- Решавање задатка из Читанке, стр. 33.
- Повратна информација.
- Домаћи задатак: научити песму напамет.

2. Добрица Ерић: „Чуо сам”

- Изражајно казивање песме.
- Аутодиктат: Писање прве строфе штампаним словима латинице.
- Постављање графофолије и упоређивање задатака са тачним решењем.
- Разговор о резултатима рада.
- Решавање стваралачког задатка из Читанке, стр. 33. Задатак писати штампаним словима латинице.
- Читање и анализа задатака.

3. Личноси коју волим, говорна вежба

- Данас ћемо покушати да сликамо речима. Описиваћемо драге личности нашег детињства.
- Хајде најпре да направимо „грозд” и подсетимо се свих драгих личности (мама, тата, бака, деда, сестра, брат, учитељица, библиотекарка...).
- Сада издвојте једну од драгих личности, па ћете је описивати.
- Да бисмо успешно описали одређену личност, треба да:
  - представимо спољни изглед личности (држање, говор, покрети, навике, по чему се разликује од других људи, коса, очи, израз лица...);
  - истакнемо битне особине личности: интересовања, посао којим се бави, понашање и поступци према другим људима, жеље и навике... ;
  - опишемо наш однос према драгој личности: зашто волим ту особу, како се дружимо, нека занимљивост из заједничког дружења.

– Израда заједничког плана за причање:

- Изабрана личност (о коме ћу причати);
- Изглед драге личности;
- Чиме се бави;
- Особине – поступци и понашања;
- Начин на који се дружимо;
- Моја осећања према њој.

– Самостално причање.

– Указивање на добре примере описивања.

– За домаћи задатак описати у свесци личност коју волим. Користити план начињен у школи.

Писати ћирилицом.

4. Личношћ коју волим, анализа домаћег задатка

– Подсетити се шта је био задатак за данашњи час и о чему смо морали да водимо рачуна: писменост, општа уредност задатка, јасност реченица, повезаност речи у реченици, дужина реченице, лепе мисли, осећања...

– Ученицима дајемо задатак да пажљиво слушају радове својих другова и да уочавају, запажају, коментаришу и образлажу своје мишљење о радовима својих другова.

– Избор најуспешнијих радова за одељењски лист.

5. Мира Алечковић: „Песма за мамине очи”

– Замолити ученике да се сете колико је на претходном часу било писмених састава који су говорили о мами. Тражити коментар – зашто је мама најдража личност нашег детињства?

– Већ смо рекли да су о мамама писали и певали многи уметници.

– Слушамо композицију „Моја мама дивно прича сваке ноћи”.

– Најава циља часа: Наша позната песникиња Мира Алечковић, чију смо песму „Ветар сејач” учили у првом разреду, написала је и „Песму за мамине очи”.

– Изражајно читање песме.

– Разговор о доживљају: О чему сте размишљали док сте слушали песму?

– Које осећање је снажно изражено у овој песми?

– Анализа песме на основу апаратура датих у Читанци.

– Истраживачки задатак: Прочитај песму у себи и обележи све на чему песникиња захваљује мајци.

6. Мира Алечковић: „Песма за мамине очи”

– Рецитивање песме.

– Израда стваралачког задатка из Читанке „Песма за татине очи”.

– Читање радова.

7. Joш писана слова и латиница је готова, уводни час

- Обновљање абецедe, казивање у хору.
- Обновљање знања о латиници: Која слова се пишу исто као у ћирици, која се пишу са два словна знака, која се исто пишу, а различито читају него у ћирици?
  - Посматрање словарице у уџбенику *Слово до слова*, стр. 61.
  - Поређење писаних и штампаних слова латинице.
  - Указивање на то да су уз слова постављене стрелице које ће нам помагати да правилно пишемо.
  - Ученицима дати могућност да на табли записују своја имена латиницом.
  - Дати на графофолији кратак текст написан писаним словима којим ученицима желимо успех у савладавању писане латинице.

8. Прва група писаних слова: А а, Е е, О о, Ј ј, К к

- Најава прве групе писаних слова и записивање на табли.
- Уочавање познатих слова и карактеристике нових слова.
- Посматрање примера у Уџбенику, стр. 62.
- Вежбе у писању слова.
- Читање писаног текста.
- Примена знања – писање надимака као што је започето.
- У другом делу часа решавање задатака на стр. 63.
- Учитель обилази ученике и пружа помоћ и коригује грешке.
- У завршном делу, користећи словну ленту, ученици треба да провере своје знање писаних слова.
- На крају самовредновање рада.

9. М м, Т т, I i

10. Недељко Попадић: „Ветар”; N n, Nj nj, V v

11. S s, Š š, U u

12. Z z, Ž ž, D d

13. Č č, Ѓ ģ, G g

14. L l, Lj lj, F f

15. Dž dž, Đ đ; Гвидо Тартаља: „Дедин шешир и ветар”

16. P p, R r, B b; Беки Блум: „Просвећени вук”

17. C c, H h

– Напомена: Групе слова које су предвиђене од 9. до 15. часа обрадићемо по моделима који су дати у Уџбенику. Будући да се ради о малим групама слова, постоји могућност да напреднијим ученицима дамо и да прочитају предвиђене текстове уз сваку групу слова.

– Ако простор предвиђен за вежбање писања писаних слова у Уџбенику није довољан, ученицима ћемо дати могућност да вежбају писање слова и у свескама.

– Читање писаних слова увек је у првом примеру дато као задатак да се прочитају имена и надимци, што је ученицима блиско. Можемо им зато понудити да обележе своје име ако се нађе у примерима, или да обележе име неке блиске и драге особе.

– Задаци за примену знања и коришћење усвојених писаних слова увек се налазе на десној страни Уџбеника. Задаци су дати на три нивоа сложености и ученици, према својим способностима, треба да се одреде за ниво задатка који ће решавати.

Напреднији ученици могу, ако то желе, да реше све задатке. Ученицима који спорије напредују можемо дати задатак да вежбају писање слова у свескама и да препишу краћи текст који ћемо им посебно маркирати.

– На крају Уџбеника постоји низ тестова које ће учитељ користити према потреби свога одељења и сопственом плану рада.

18. Пишемо латиницом – примени знање

– Када ученици савладају писана слова латинице, почећемо да примењујемо ово знање кроз самостално писање.

– Први такав час биће попуњавање списка са именима деце из одељења, стр. 82.

– Учитељ треба да помогне ученицима и да им објасни како да реагују када на неко слово немамо друга или другарицу или када имамо више другара на исто слово.

– Истаћи да се при прављењу списка прво пише презиме, па онда име.

– Због ученика који нису у стању да овај задатак реше потпуно самостално, учитељ може списак дати написан на графофолији.

19. Прича у сликама – пишемо латиницом

– У уводном делу часа можемо обновити знања о баснама: Које басне и баснописце знате? Ко је најлукавији лик у баснама? Зашто се у народу каже да не треба веровати ни мртвој лисици?

– Најава приче у сликама: Ево још једног примера о лијином лукавству, Уџбеник, стр. 84.

– Погледајте слике па ћемо причати причу.

– Ученици описују шта се дешава на сликама.

– Смишљамо по једну реченицу за сваку слику:

1. Птици се учинило да на ливади лежи мртва лисица.

2. Пришла је ближе да види о чему се ради.

3. Када се довољно приближила, лисица је скочила и ухватила је.

– Замолити ученике да продуже причу како би спасли птичицу.

– Ученици записују кратак текст о овој слици на стр. 85.

– Читање и анализа задатака.

20. Диктат: писана слова латинице

– Припремити краћи текст за стваралачки диктат. На пример:

Ја се зovem _____.

Имам _____ година.

Живим у _____.

Мој учитељ/учитељица се зове _____.

Најдражи предмет ми је _____.

– Прочитати ученицима текст и објаснити им шта треба да раде.

– Читање текста који ученици самостално пишу.

– Док учитељ прегледа задатке, ученицима задати да реше тестић бр. 7, стр. 91 у Уџбенику.

21. Читамо и пишемо писана слова латинице

- Овај час учитељ може да осмисли по сопственој жељи, а може бити организован тако да ученици сазнају нешто више о прављењу лексикона. На стр. 86 налази се списак питања за мали лексикон.
- Ученици самостално попуњавају ову страну.
- На крају часа читамо и анализирамо њихове одговоре.
- Такође, ученици за овај час могу да донесу празне свеске и да направе свој први школски лексикон. Питањима понуђеним у Уџбенику могу се додати још нека по избору ученика.

Месец: АПРИЛ

Тема: **ДАЈ МИ КРИЛА**

Књижевност: 8 часова

Језик: 5 часова

Култура изражавања: 5 часова

Васпитно-образовни задаци:

- Мотивисање ученика да разумеју и доживе лепо и хумано у животу.
- Подстицање ведрога расположења, маште и смисла за шалу.
- Подстицање на самостално и критичко читање.
- Упознавање са бајкама Х. К. Андерсена.
- Карактеристике бајке.
- Неговање колективног духа и заједништва у одељењу.
- Разумевање и доживљавање уметничких текстова.
- Уочавање и издвајање ужих целина у текстовима.
- Препознавање главног и споредних догађаја.
- Уочавање узрочно-последичних веза у текстовима.
- Обновљање језичких садржаја и увођење нових.
- Неговање културе изражавања.
- Извођење драмског текста; разумевање драмске радње.

БРОЈ ЧАСА	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	Тип часа
1.	Дан смеха и шале, причање шаљивих догађаја, говорна вежба	ВЖ, УЗ
2.	В. Андрић: „Дај ми крила један круг”	обрада
3.	В. Андрић: „Дај ми крила један круг”	УЗ
4.	Језичко-граматичка вежба (правопис, главни делови реченице)	УЗ, ПЗ
5.	Д. Трифуновић: „Два јарца”	обрада
6.	Продужавамо познате басне	УЗ
7.	Читамо и пишемо латиницом	ПЗ
8.	Шаљиве народне приче	обрада
9.	А. Поповић: „Два писма”, драмски текст	обрада
10.	А. Поповић: „Два писма”	обрада
11.	Речца ЛИ и речца НЕ	УЗ
12.	Хајде да направимо часопис	ВЖ, УЗ
13.	Скраћенице за мере	обрада
14.	Језичка вежба	ПЗ
15.	Х. К. Андерсен: „Петоро браће”	обрада
16.	Х. К. Андерсен: „Петоро браће”	УЗ
17.	Андерсенове бајке, лектира	обрада
18.	Хајде да се шалимо	ПЗ

1. Дан смеха и шале, причање шаљивих догађаја, говорна вежба

– Унапред најавити тему овога часа и замолити ученике да се припреме за причање шаљивих догађаја.

– 1. април је Дан шале, шта/ко још има свој дан? (Дан вода, Дан борбе против дуванског дима, Дан планете Земље, Дан борбе против сиромаштва...).

– Ученици причају како се са њима неко нашалио или какве шале су они смишљали...

2. Владимир Андрић: „Дај ми крила један круг”

– Разговарати са ученицима ко све има крила.

– Када човек има крила?

– Замисли да ти имаш крила. Куда би те она одвела?

– Најава циља часа: Читаћемо песму која се зове „Дај ми крила један круг”.

– Изражајно читање песме.

– Шта се обично тражи „један круг”?

– Где би волео/волела да се нађе дечак из ове песме?

– Кома се све обраћа „да буде друг”?

– Која ти се дечакова жеља највише допала? Зашто?

– О каквој животној средини чезне дечак? По чему то закључујемо?

– Читање песме по строфама.

– Хајде да покушамо да продужимо песму тако што ћемо свакој строфи додати још један стих:
...тако ми се база

широм морских стаза

све до Дега Мраза...

– За домаћи задатак научити најмање две строфе напамет по избору ученика.

3. Владимир Андрић: „Дај ми крила један круг”

– Изражајно рецитоване песме.

– Рецитоване песме са додатим стиховима.

– Решавање стваралачког задатка из Читанке: Опиши место које би радо обишао/обишла са дечаком из песме.

– Читање и анализа задатака.

4. Језичко-граматичка вежба (правопис, главни делови реченице)

– Обновити знања о правопису и главним деловима реченице.

– Припремити наставни листић са задацима у којима ученици треба да примене знања из правописа и знања о главним деловима реченице.

1. Одговори на следећа питања. Одговоре пиши писаним словима.
Ко је написао песму „Дај ми крила један круг”?

_____

На коју реку је желео да оде дечак из поменуте песме?

_____

На које море би ти кренуо/кренула са дечаком из песме?

_____

На којој планини бисте направили паузу?

_____

Које државе бисте посетили?

_____

Из ког града би послао/послала разгледницу својим другарима?

2. Допуни следеће реченице.

Главни делови реченице су _____ и _____.

Субјекат означава _____ радње.

Предикат означава _____.

3. У следећим реченицама једном линијом подвучи субјекат, а двама линијама предикат.
Дошло је пролеће. Цветају беле раде. Птице весело цвркућу. Деца се играју.

4. Спој субјекте са одговарајућим предикатима.

Пас   дува.

Ветар   сања.

Драшко   лаје.

Бака   кува.

– У уџбенику *О језику* на стр. 70 постоји провера знања са истим садржајем. Ова провера се може радити на овом часу или је можемо планирати за крај школске године.

5. Душко Трифуновић: „Два јарца”

- Подсетити се на басне које су обрађене у претходном периоду, рачунајући и први разред.
- Подсетити се басне о два јарца и басне о две козе.
- О чему су козе водиле рачуна, а јарчеви не?
- Време је прошло, а јарчеви су, ако је веровати песнику Трифуновићу, научили неке важне ствари. Да ли су сада мудрији или не, сазнаћете када чујете песму „Два јарца”.
- Изражајно читање песме.
- Разговор о утисцима.
- Анализа песме на основу апаратура у Читанци, стр. 37.
- Стваралачки задатак: Замисли да си новинар и да си се нашао поред моста кад се све ово дешавало. Како ћеш извести своје гледаоце о овом догађају?
- У завршном делу слушати композицију „Два јарца”.

6. Продужавамо познате басне

У уводном делу изражајно рецитовати или читати песму.

- Техником „грозд” набројати све басне које ученици знају.
- Задатак реализовати кроз рад у пару: сваки пар треба да одабере једну басну и да осмисли њен продужетак.
- Час је ваш: Слушамо басне у новом руху.
- Избор најуспешније приче.

7. Читамо и пишемо латиницом

- Најавити циљ часа: Читамо и пишемо латиницом.
- Дати задатак да сваки ученик преприча једну басну по сопственом избору и да осмисли њен продужетак.
- Радови се пишу латиницом.
- У завршном делу часа ученици замене свеске са паром из клупе и читају њихове задатке.

8. Шаљиве народне приче

- Питати ученике када се људи шале. Знају ли шта је то виц?
- Испричати неколико вицева примерених узрасту.
- Људи су одувек имали потребу да се забављају и да се шале. Тако је остало много шаљивих народних прича. Данас ћемо упознати две.
- Читање прича и разговор о њима.
- Препричавање из различитих улога.
- Драматизација прича.

9. Александар Поповић: „Два писма”, драмски текст

- Да ли деца увек своје жеље саопштавају родитељима директно? Сетите се кад вам је било непријатно да кажете шта желите, па сте смислили причу којом сте посредно послали поруку мами или тати...
- Ученици износе своја искуства.
- Најава циља: Данас ћемо видети како је један Јоца својој мами саопштавао своје жеље. Пошто је научио да пише, решио је да то учини писменим путем...
- Изражајно читање драмског текста.
- У каквом тону је написан овај драмски текст?
- Ко су његови ликови?
- Зашто је Јоца нестрпљив?
- Зашто овај текст носи назив „Два писма”?
- Разговор о тексту на основу апаратура датих у Читанци, стр. 93.
- Вежбе у читању текста (ученици).
- Препричавање текста.

10. Александар Поповић: „Два писма”

- Вежбе у изражајном читању текста.
- Читање текста по улогама.
- Драматизација текста.

11. Речца ЛИ и речца НЕ

- Час организовати према моделима датим у Уџбенику, стр. 34 (речца ли) и стр. 58 (речца не).
- Навођење примера и дефинисање правила у вези са писањем ове две речце.

12. Хајде да направимо часопис!

- За овај час треба припремити што више часописа за децу.
- У уводном делу треба прегледати часописе и установити како се зову и које су теме у њима заступљене.
- Да ли сте некад размишљали да и сами направите један часопис?
- Шта је потребно да би се направио квалитетан одељењски часопис?
- Час организовати према моделу датом у Читанци стр. 100.
- У завршном делу часа дати предлоге за назив одељењског часописа и одабрати онај који већина ученика прихвата.

13. Скраћенице за мере

- Кад користимо скраћенице, брже пишемо.
- Најчешће скраћенице које користимо су: уч. (ученик), год. (година), р. (разред), стр. (страна), итд. (и тако даље), и сл. (и слично).
- Час организовати према моделу датом у Уџбенику, стр. 64.
- Примену скраћеница за мере урадити у корелацији са наставом математике.

14. Језичка вежба

- На овом часу треба обновити и систематизовати знања о следећем:
  1. Појам реченице и врсте реченица према облику и значењу.
  2. Појам речи и мањих делова речи (подела на слоге и гласове).
  3. Речи које именују бића, предмете и појаве, означавају радњу.
  4. Речи које доприносе да реченица буде богатија, сликовитија – проширивање простих непроширених реченица.

15. Ханс Кристијан Андерсен: „Петоро браће”

- Разговарати са ученицима о томе које је њихово омиљено поврће.
- Ако неко дете наведе грашак, наставити разговор о овој биљци: знате ли како изгледа грашак, шта је то махуна, колико најчешће зрна грашка има у једној грашковој махуни и сл. Ако постоји могућност, донети једну грашкову махуну и показати је.
- Дати налог да се реши задатак из Активности за загревање.
- Најавити циљ часа: Текст Х. К. Андерсена „Петоро браће”.
- Изражајно читање приче.
- Разговор о доживљају текста: Како сте се осећали док сте слушали текст?
- Како је једно грашково зрно променило живот болесној девојчици?
- Анализа текста према апаратурама датим у Читанци, стр. 86.
- Вежбе у читању латиничког текста.

16. Ханс Кристијан Андерсен: „Петоро браће”

- Читање текста по целинама и давање наслова свакој целини.
- Препричавање текста на основу плана.
- Препричавање текста из лика мајке болесне девојчице.
- Препричавање текста са продужетком приче.
- Решавање стваралачког задатка из Читанке, стр. 86.
- Најавити да за следећи час треба донети бајке Х. К. Андерсена.

17. Андерсенове бајке, лектира

- Припремити Андерсенове бајке „Цвеће мале Иде”, „Оле Лукоје”, „Царево ново одело”, „Свињар”, „Кресиво”, „Палчица”.
- Представљање Андерсенових бајки: назив, ликови, фабула.
- Рад организовати по групама, укупно шест. Свака група треба да обради једну бајку на основу следећих смерница:
  1. Шта је садржај ове бајке?
  2. Представи главне ликове бајке.
  3. Које карактеристике имају ликови?
  4. Шта вам се у бајци посебно допало?
  5. Који су стварни, а који фантастични догађаји описани у бајкама?
  6. Која је порука бајке коју сте читали?
- Читање одабраних поглавља из Андерсенових бајки.
- Илустровање бајке по избору ученика.

18. Хајде да се шалимо

- Причање шала и згода из ученичког живота.
- Казивање стихова, делова обрађених текстова, сценско извођење драмског текста.
- Истицање поступака и понашања појединих ликова.
- Подсећање на поруке текстова.

Месец: МАЈ

Тема: **ДЕЦА СУ УКРАС СВЕТА**

Књижевност: 9 часова

Језик: 6 часова

Култура изражавања: 3 часова

Васпитно-образовни задаци:

- Уочавање и доживљавање лепог у природи, животу и уметничком делу.
- Подстицање интересовања за писане медије, часописе за децу и енциклопедије.
- Подстицање сарадничких односа међу децом.
- Упознавање и доживљавање уметничких текстова који говоре о природи.
- Упознавање поезије Љубивоја Ршумовића.
- Богађење речника ученика кроз описивање, причање и језичке вежбе.
- Усвајање скраћеница.
- Подстицање ученика да самостално и слободно говоре о различитим темама.
- Неговање писменог изражавања.

БРОЈ ЧАСА	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	Тип часа
1.	Избор из поезије Љубивоја Ршумовића, лектира	обрада
2.	Избор из поезије Љубивоја Ршумовића, лектира	обрада
3.	Л. Н. Толстој: „Врабац и ласте”	обрада
4.	<i>Пођимо у њаркове или шумице</i> , час у природи, говорна вежба	УЗ
5.	<i>Били смо у њрироди</i> , писмена вежба	УЗ
6.	Ф. Салтен: „Бамби”	обрада
7.	Ф. Салтен: „Бамби”	УЗ
8.	Писмено препричавање приче „Бамби”	УЗ
9.	Читање и анализа задатака о Бамбију	УЗ, ПЗ
10.	С. Раичковић: „Кад почне киша да пада”	обрада
11.	С. Раичковић: „Кад почне киша да пада”, рецитоване песме	УЗ
12.	Обнављамо знања из језика	ОЗ, УЗ
13.	М. Тешћ: „Пролећно јутро у шуми”	обрада
14.	М. Тешћ: „Пролећно јутро у шуми”, рецитоване песме	ПЗ
15.	Правилно скраћујемо – брже пишемо	УЗ
16.	Листамо часописе за децу	УЗ
17.	Листамо странице енциклопедија за децу	УЗ
18.	Изражајно казујемо омиљене текстове	систематизација

1. и 2. Избор из поезије Љубивоја Ршумовића, лектира

– Часове лектире ученицима треба на време најавити како би пронашли, прочитали и упознали се са поезијом Љубивоја Ршумовића. У Читанци се налази избор од осам тематски разноврсних песама. Оне могу бити повод за разговор о стваралаштву овога песника.

– Будући да су многе Ршумовићеве песме компоноване, часови лектире могу започети слушањем композиција по избору ученика.

– Ако је одељење бројније, ученике можемо поделити у осам група, свака група одабраће име на основу једне песме из Читанке, стр. 110–113.

– Користећи стихове из песме чије име носи њихова група, ученици треба да представе стваралаштво песника. Свака група треба да одабере неколико сродних песама из лектире „Хајде да растемо” и да их представи на следећи начин:

1. Навести биографске податке о песнику до којих су дошли и називе песама које је група одабрала.

2. Прочитати или одрецитовати неколико препознатљивих стихова или строфа из одабраних песама.

3. Саопштити колико строфа и стихова имају одабране песме.

4. Објаснити шта је био критеријум да се одреде за песме које су представљали.

5. Направити плакат и/или рекламу која има за циљ да позове децу да читају стихове Љубивоја Ршумовића.

6. Представити пред одељењем своје радове.

7. Изложити плакате на одељењском панелу.

3. Лав Николајевич Толстој: „Врабац и ласте”

– Час можемо започети игром асоцијација чије ће решење бити *врабац*.

1. Спада у ред птица станарица.

2. Он је птица певачица.

3. Борави у насељима и свуда где има усева.

4. Може бити обични, а може и пољски.

5. Храни се зрневљем и другим усевима.

6. Уништава ларве штетних инсеката.

7. Он је заштитни знак града Београда.

8. Оглашава се препознатљивим гласом: жив-жив!

9. Његова женка је врабица, а младунци врапчићи...

– Када ученици открију о коме се ради, повести разговор о овој птици: како изгледа, где га можемо видети, где прави гнездо...

– Најава циља часа: Данас ћемо читати причу о једном врапцу који није довољно промислио о својој одлуци да се усели у туђе гнездо. Прича се зове „Врабац и ласте”.

– Изражајно читање приче.

– Краћи разговор о првим утисцима и расположењима.

– Читање текста ради продубљивања разумевања прочитаног.

– Уочавање главног лика и његових особина.

– Зашто је врабац одлучио да постане уљез у ластином стану?

– Анализа текста на основу апаратура датих у Читанци, стр. 65.

- Указивање на ред у природи и борбу за опстанак која је некад веома сурова.
- Да ли писац одобрава врапчев поступак?
- Које речи нас наводе на закључак да писац сажаљева врапца?
- Решавање стваралачког задатка из Читанке, стр. 65.

4. Пођимо у њаркове или шумице, час у природи, говорна вежба

- Подстицати ученике да посматрају природу, уочавају, доживљавају и пореде слике природе: боје, облике, покрете, мирисе, шуме, звукове...
- Певање песме „Пролеће у шуми” и стварање повода за разговор о природи која је око нас.
- Ученици треба да износе своја запажања и емоције и да бирају речи којима ће то што прецизније и оригиналније саопштити.
- Подстицати ученике на необична поређења, персонификацију природе и сл.
- Замолити ученике да запамте један детаљ из природе који ће на часу ликовне културе илустровати.

5. Били смо у њрироди, писмена вежба

- У уводном делу часа применом технике „грозд” навести што више речи којима се може описати парк или шума у којој смо боравили претходног дана.
- Дати ученицима задатак да описују свој доживљај природе и да речи из „грозда” користе као помоћ у том послу.
- Предлог тема: *У сенци бујној зеленој лишћа, Међу злаћним маслацима, Слушали смо велики њиичји оркестар* и слично.
- Самостални рад ученика.
- Читање и анализа задатака.
- Избор најуспешнијих радова.

6. Феликс Салтен: „Бамби”

- У уводном делу смишљати причу на основу унапред задатих појмова: мама, лептир, лане, ливада, цвет.
- Ученици причају своје приче.
- Најава циља часа: Сада ћемо чути како је писац Феликс Салтен, који је живео у Бечу у Аустрији, у својој причи „Бамби” употребио ове исте речи. Читајући Бамбијеве доживљаје, упознајемо занимљиви свет природе. Послушајте.
- Изражајно читање приче.
- Разговор о утисцима.
- Истраживачко читање текста са задатком да се обележе најлепши описи природе.
- Анализа текста: место и време радње, ликови, редослед догађаја, уочавање Бамбијеве радозналости и нежности и стрпљења његове маме...
- У анализи користити апаратуре из Читанке, стр. 67.
- Подела текста на уже целине и давање подналова тим целинама.
- Записивање неколико реченица о Бамбију у свеску.
- Читање дечјих радова и указивање на успешна решења.

7. Феликс Салтен: „Бамби”

- Изражајно читање текста.
- Препричавање текста у целини и по одељцима.
- Уочавање дијалога између Бамбија и његове маме.
- Читање текста по улогама.
- Решавање стваралачког задатка из Читанке, стр. 67: Написати причу под називом „Ово ми је испричала Бамбијева мама”.
- Самостални рад ученика.
- Читање и анализа задатака.

8. Писмено препричавање приче „Бамби”

- Указати на то како се управни говор може претворити у неуправни.
- Претварање дијалога из текста у неуправни говор.
- Најава циља часа: Писмено препричавање приче „Бамби”.
- Самостални рад ученика.

9. Читање и анализа задатака о Бамбију

- Подсетити се шта је био циљ претходног задатка.
- Ученици редом читају своје радове.
- Анализа задатака и избор најуспешнијих.
- Разговор о правописним и стилским грешкама.

10. Стеван Раичковић: „Кад почне киша да пада”

- Одговарање на питања из рубрике „Твој свет” у Читанци, стр. 22.
- Најавити песму „Кад почне киша да пада”.
- Изражајно читање песме.
- Разговор о доживљају песме.
- Имате ли ви одговоре на питања која песник поставља у песми?
- Када је киша добродошла и кад јој се радујемо, а када нам киша не прија?
- Упоредивање пролећне и јесење кише.
- Ко се киши увек обрадује?
- Вежбе у изражајном интерпретативном читању песме.
- Илустровање строфе по избору ученика.
- За домаћи задатак научити песму напамет.

11. Стеван Раичковић: „Кад почне киша да пада”, рецитованье песме

- Самостално рецитованье песме.
- Упоредиванье и процењиванье квалитета рецитованья: темпо, ритам, пауза, интонација...
- У завршном делу решавање стваралачког задатка из Читанке, стр. 23, нацртај један велики кишобран и напиши са ким би га радо поделио/поделила кад почне киша да пада.

12. Обновљамо знања из језика

- Дати задатке за утврђиванье писане латинице.
- Раствљање речи на слоге и преношење речи на крају реда у нови ред.
- Писање речце ли у упитним реченицама.
- Писање речце не уз глаголе.
- Знаци интерпункције на крају реченице, две тачке и зарези у набрајању.
- Писање адресе.

13. Момчило Тешић: „Пролећно јутро у шуми”

- У уводном делу часа разговарати о шумама: шта су шуме, како их делимо, зашто су шуме важне, зашто нам прија боравак у њој, ко све живи у шуми и сл.
- Шта мислите, које доба дана је најлепше у шуми? А које годишње доба?
- Најава циља часа: Чућемо сада како о шуми размишља песник Момчило Тешић.
- Које Тешићеве песме смо до сада упознали?
- Данас ћемо читати песму која се зове „Пролећно јутро у шуми”.
- Изражајно читање песме.
- Разговор о доживљају.
- Да ли су вам све речи у песми биле познате?
- Тумачење непознатих речи уз помоћ Речника.
- Разговор о песми на основу апаратура датих у Читанци, стр. 35.
- О чему пева Момчило Тешић?
- Који становници шуме су посебно привукли његову пажњу?
- Уочавање песничких слика.
- Хајде да опишемо шуму својим речима!
- Вежбе у изражајном читању песме.
- Илустровање строфе по избору ученика.
- За домаћи задатак научити песму напамет.

14. Момчило Тешић: „Пролећно јутро у шуми”, рецитованье песме

- Изражајно казиванье Тешићевих стихова.
- Решавање стваралачког задатка из Читанке: „Пролећно јутро у мојој улици/мом селу”, састав или песма.
- Самостални рад ученика.
- Читање и анализа задатака.

15. Правилно скраћујемо – брже пишемо

- Обновити знања о скраћеницама: скраћенице за мере и скраћенице које често користимо због бржег писања (скраћенице са тачком).
- Припремити листиће са задацима о скраћеницама.
- Самостално решавање задатака са листића.
- Повратна информација и самоконтрола рада.

16. Листамо часописе за децу

- Час организовати применом радионичарског рада.
- Поделити ученике у групе и дати им задатак да критички промисле о часопису који је добила њихова група.
- У раду користити технику табела Т, где ће са леве стране бити записано шта се ученицима не допада у часопису, а са десне стране шта им се допада.
- Ученици треба да прегледају неколико бројева истог часописа.
- У завршном делу часа ученици могу да предложе рубрике које би волели да виде у свом омиљеном часопису.

17. Листамо странице енциклопедија за децу

- За овај час ученици треба да донесу што више примерака енциклопедија за децу.
- На почетку часа утврдити какве све енциклопедије имамо пред собом.
- Објаснити шта је то општа енциклопедија и о чему све постоје посебне енциклопедије.
- Поделити ученике у групе према интересовањима, односно врстама енциклопедија.
- Свака група треба да представи своју енциклопедију: садржај, целине, количина текста, илустрације и/или слике, језик којим је писана (да ли деца разумеју све речи), има ли попис важних речи, да ли се лако у њој налазимо и сл.
- Извештавање група.
- Израда рекламне поруке за своју енциклопедију.

18. Изражајно казујемо омиљене текстове

- Овај час треба препустити ученицима да га осмисле према сопственом нахођењу. Треба их припремити на то да самостално осмисле свој наступ, да направе списак по коме ће се представљати, да одаберу конференсијеа који ће их најављивати, да формирају жири који ће гласати за најуспешније рецитаторе и читаче, да евентуално припреме и дипломе за најуспешније и слично. Овај час истински треба да припадне деци и да га прати много позитивне енергије.

Месец: ЈУН

Тема: **БЛИЖИ СЕ ЛЕТО**

Књижевност: 3 часа

Језик: 3 часа

Култура изражавања: 2 часа

Васпитно-образовни задаци:

- Неговање љубави према природи и хуманих осећања код ученика.
- Подстицање радости и задовољства због краја школске године и постигнутих резултата.
- Даље увођење ученика у разумевање и доживљавање књижевних текстова.
- Упознавање са поезијом савремених српских песника.
- Систематизација знања о језику.
- Неговање и развијање културе говора ученика.

БРОЈ ЧАСА	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	Тип часа
1.	Избор из поезије савремених српских песника, лектира	обрада
2.	Избор из поезије савремених српских песника, лектира	обрада
3.	Избор из поезије савремених српских песника	УЗ
4.	Шта смо научили у другом разреду	УЗ
5.	Годишња провера знања	ПЗ
6.	Исправка и анализа провере знања	УЗ
7.	Препоручујем ти да прочиташ	УЗ
8.	Ликови из Читанке које нећемо заборавити	систематизација

1–3. Избор из поезије савремених српских песника, лектира

– Претходна припрема за овај и наредна два часа подразумева упознавање са појмом антологије и упућивање на антологије савремене српске поезије за децу. Најреферентнија је Радовићева антологија, али ако је не можемо обезбедити, ученике можемо упутити и на Лакићевићеву антологију или слично. Помоћ имамо и у Читанци, стр. 114–117.

– Ученици треба да прочитају песме, одаберу оне које им се по нечему посебно допадају, науче једну или више песама напамет и представе их пред одељењем.

– У току трећег часа можемо организовати радионицу на којој би ученици правили списак својих предлога за неку нову антологију у којој би се нашле целине тематски сродних песама: о деци, цвећу, природи, играма, животињама, родитељима, домовини и слично.

4. Шта смо научили у другом разреду

- На овом часу ученици могу бити подељени у групе према сопственом избору (учитељ предложи ученике који ће себи изабрати сараднике).
- Задатак је да свака група обради један део програма који смо савладавали у току другог разреда:
  1. група: Правопис
  2. група: Језик
  3. група: Поезија
  4. група: Проза
  5. група: Анкета, дневник, часопис
- Групе ће помоћу уџбеника и наставника покушати да подсети вршњаке о чему је било речи из области коју њихова група обрађује.
- Групе могу осмислити задатке за осталу децу у вези са садржајима које су презентовали.
- Овај час може бити планиран и као блок час да би све групе имале довољно времена да извести о свом раду.
- Овај час је припрема за годишњу проверу знања из српског језика.

5. Годишња провера знања

- Годишња провера знања требало би да обухвати садржаје из језика и књижевности.
- Ако ученици претходно нису радили Проверу знања 3, стр. 70–72 у уџбенику *О језику*, то може бити урађено на овом часу, а ако јесу, онда треба припремити наставни листић по моделу ове вежбе.

6. Исправка и анализа провере знања

- Учитељ ће поделити задатке које су ученици радили на претходном часу.
- Треба извршити анализу задатака и дати тачне одговоре за свако питање.
- У другом делу часа ученици треба да ураде исправак вежбе, али тако што ћемо инсистирати да одређене задатке записују латиницом.

7. Препоручујем ти да прочиташ

- Ученици ће за овај час донети своје омиљене књиге.
- Сваки ученик ће добити време да каже неколико реченица о својој омиљеној књизи.
- На табли ћемо записати име писца и назив књиге.
- У завршном делу часа ученици ће заокружити на списку књиге за које мисле да су занимљиве и које желе у току распуста да прочитају.
- Учитељ може донети из библиотеке књиге које су обавезна лектира у трећем разреду и представити их такође ученицима.

8. Ликови из Читанке које нећемо заборавити

- Овај час треба да осмисле ученици уз помоћ наставника.
- Направити листу текстова који су се посебно допали ученицима из све три области: лирика, епика, драма.
- Игром улога представити омиљене ликове из Читанке, нпр. Ја сам мачак Тоша. Живим у млину на ободу шуме. Мој највећи пријатељ и учитељ је чича Триша...
- Ученици могу да уведу и нове садржаје и детаље из живота одабраних ликова, могу да импровизују њихове гласове, покрете и слично.
- Дозвољено је и да изведу дијалоге које су унапред припремили са учеником по избору.

ЛИТЕРАТУРА

1. Вајнахт, Едо: *Приручник за наставау хрватској или српској језика у првом разреду основне школе*, Школска књига, Загреб, 1978;
2. Вучковић, Мирољуб: *Методика наставае српскохрватској језика*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1984;
3. Зиндовић, Гордана и сарадници: *Pars pro toto*, Центар за аудиовизуелне медије „Медија фокус”, Београд, 2001;
4. Јовановић, Александар: *Како предавати књижевности*, Београд, 1984;
5. Маринковић, Симеон: *Методика креативне наставае српској језика и књижевности*, Креативни центар, Београд, 1995;
6. Мијата, Кети: *Како постићи добар говорник*, Креативни центар, Београд, 2004;
7. Николић, Милија: *Методика наставае српскохрватској језика и књижевности*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1988;
8. „Службени гласник РС” – „Просветни гласник” бр.10/04 од 21. јула 2004;
9. Цветановић, Владимир: *Самостални и сиваралачки рад у настави српској језика*, „Vodex”, Београд, 1996;
10. Церовић-Ковач, Тинде и сарадници: *Иром до сјознаје*, Центар за антиратну акцију, Београд, 1993.